PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevn

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 500 lir - Leto XXXIX. št. 176 (11.592)

Trst, petek, 29. julija

PP 559
2 (4 linije)
gio 1
- 85723
20
0
P.P. 126
6000 KOPER
8554 AA
OBREDNJA KNJIŽNICA

Pripeka je v zadnjih dneh presegla vse rekorde

Neznosna vročina nikakor ne pojenja Mrtvi in ranjeni pri gašenju požarov

Dolge železne kače na avtocestah - Kmetje zaskrbljeni za pridelek Marsikje primanjkuje vode - Na posodo letala za gašenje požarov

Mlade turistke, ki se hladijo v enem rimskih vodnjakov je verjetno edini razveseljiv aspekt tega vročega poletja. Vse vesti, ki se nabirajo na mizah našega uredništva so namreč pesimistične, žalostne, včasih celo dramatične. V Rimu so včeraj zabeležili 40 stopinj — zgodovinski rekord, pravijo. V Pragi 38. In tako bi lahko naštevali dalje, za vso Evropo, od Sredozemlja tja proti severu.

Človek ne ve, komu naj verjame, saj se vsak dan pojavijo take in drugačne metereološke napovedi. Do sedaj so se žal uresničile samo tiste, ki so napovedovale, da bo še vroče. Vsi pa upamo, da bi se vendarle uresničile one, ki napovedujejo ohladitev.

In prav tako vsi zremo z očmi v nebo v upanju, da bi se še tako neznanten oblaček spremenil v osvežujoč poletni dež. Kaj dež, še nad nevihto bi se ne pretirano pritoževali.

Poletje je čas dopustov; danes se nekaj milijoov Italijanov odpravlja na dopust. Kako mučno in kako nevarno bo danes na avtocestah, v dolgih železnih kačah pod sončno pripeko. In vendar se bo danes «preselilo» v letoviščarske kraje najmanj milijon družin s prav toliko avtomobili. Po več kot mesecu dni hude pripeke in po zadnjem neznosnem obdobju si bodo končno poiskali mesto na hladu, ali tako vsaj upajo. Seveda, če se bo vreme spremenilo.

Kmetje ne odhajajo na dopust. Z mnogo večjo zaskrbljenostjo zrejo v nebo in čakajo na dež. Sicer, pravijo, bo letina zelo slaba, če je bo sploh kaj. To velja za vse, od koruze do vinske trte.

Žeje pa ne trpijo samo rastline, tudi ljudje, saj marsikje v državi, tudi v naših krajih, primanjkuje vode.

In končno požari. Ogenj, ki so ga neznanci podtaknili na Sardiniji je včeraj imel dramatične posledice. Pet oseb je izgubilo življenje in 15 jih je bilo ranjenih, ko so gasili plamene v predmestju sardinskega kraja Tempio Pausania, ki so ga plameni ogrožali. Nenadoma se je okrog skupine gasilcev in prostovoljcev strnil ognjeni obroč in za peterico ni bilo več pomoči. Pustošenje ognja je postalo dramatično: povsod na Sardiniji, na Siciliji, v drugih deželah južne Italije, tudi pri nas, pa čeprav v nekoliko manjši meri. Tako dramatično, da je Italija, oziroma zanjo minister za civilno zaščito Fortuna, zaprosil druge države EGS naj posodijo Italiji posebna letala za gašenje požarov.

Pomanjkanje vode na Goriškem

GORICA — V več krajih na Goriškem manjka voda. Zaradi prevelikih porab so se prebivalci krajev v višjih legah in v mestu v višjih nadstropjih stolpnic znašli na lepem brez vode. Ta priteka po kapljicah. Tako mestno goriško podjetje kot konzorcij za vzhodnofurlanski vodovod so opozorili prebivalstvo naj štedi z vodo, da jo bodo lahko dobili vsi uporabniki a zaman.

Že pred nekaj dnevi smo poročali, da so bili večkrat brez vode prebivalci Vrha, predvsem zaradi okvar na črpalkah v Petovljah. Voda manjka že več dni tudi v Števerjanu, kjer imajo prav v tem času v teku dela za ojačenje njihovega vodovodnega omrežja.

Danes izvolitev deželnega odbora

Deželni svet bo danes izvolil Comellija ponovno za predsednika deželnega odbora, istočasno bo izvolil sedem demokristjanskih odbornikov in sedem odbornikov iz vrst laikosocialistov. Po krajšem premoru bo predsednik Comelli prečital programsko izjavo, ki bo v bistvu sporazum šestih večinskih strank o programu dežele. V torek in sredo bo razprava, ki se bo zaključila z glasovanjem.

Pri tem pa se seveda zastavlja vrsta vprašanj in predvsem vsebine obveze nove deželne vlade do Slovencev v Italiji in to v dveh smereh: predvsem glede akcije dežele za dosego globalnega zaščitnega zakona, v nič manjši meri pa izvajanje konkretnih obvez na osnovi že obstoječih pristojnosti dežele in še zlasti glede prostorskega načrtovanja, gospodarskega razvoja Slovencev in njih gospodarskih organizacij in končno glede kulturnih dejavnosti slovenske manjšine.

V teh dneh se je razvila dokaj ostra polemika, saj je od 14 odbornikov velika večina Furlanov; samo po eden pa iz Trsta in Gorice. Delno je to rezultat tržaške «prebrisanosti», saj smo izvolili kar pet svetovalcev (štiri Lista za Trst in enega MSI), ki v deželnem svetu praktično ne «štejejo», ne kot močna opozicija, ki ima realno oblast ne kot svetovalce vladne večine. Izolacija se očitno ne izplača.

Milka Planinc o konkretnem izvajanju stabilizacije

BEOGRAD — Predsednica ZIS Jugoslavije Milka Planinc je včeraj spregovorila na skupni seji zveznega zbora in zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ o dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije. Omenila je široko podporo, ki jo je program prejel na številnih zborovanjih po vsej državi, poudarila pa je, da je treba to podporo preizkusiti v praktičnem uresničevanju sprejetih nalog in nujnih odrekanj na vseh ravneh.

Naglasila je tudi, da je treba delo pri reševanju tekočih problemov usklajevati z vsemi organi v federaciji in z družbeno akcijo v državi. Vsi gospodarski subjekti pa morajo biti podvrženi objektivnim gospodarskim zakonitostim, pogojem domačega in zunanjega tržišča. Opozorila je na možne odpore v kadrih in delovnih organizacijah, ki se ne marajo odreči dosedanjemu položaju ter na potrebo poenostavljanja in obenem zaostrovanja nadzorstva nad gospodarskimi pobudami.

NA 2. STRANI

Craxi danes pri Pertiniju

RIM — Poverjeni predsednik vlade Bettino Craxi je kazal sinoči, ob zaključku druge faze dvostranskih pogovorov s petimi strankami, ki naj bi sestavljale novo koalicijo, zadovoljstvo in optimizem. Zaključil je namreč, z dolgimi srečanji s socialdemokrati, liberalci in svojimi socialisti, razgovore o vladnem programu, pri čemer je izjavil, da je mogel ugotoviti «široko soglasje» o vseh najpomembnejših vprašanjih in zbrati mnogo «koristnih dopolnil in predlogov» k svojim programskim smernicam.

Dodal je, da bo zato lahko odšel danes k predsedniku republike Pertiniju na Kvirinal, da mu «izrazi zaupanje, da bo kmalu zaključil poskus oblikovanja nove vlade, in sicer pozitivno». Nato je potrdil, da se bodo jutri zbrale delegacije vseh petih strank na sklepne razgovore, katerih se bodo udeležili tajniki in načelniki parlamentarnih skupin KD, PSI, PSDI, PRI in PLI, za kar je dobre volje pristavil, da bodo potrebovali večjo dvorano, po možnosti s klimatiziranim zrakom.

Na tem kolegialnem srečanju bodo morali opraviti kljub vsemu nelahko delo usklajevanja različnih stališč glede programskih obvez bodoče vlade, zlasti kar zadeva instrumente za njihovo uresničevanje, kjer obstajajo še nekatera nesoglasja. Porazdeliti bodo morali tudi ministrstva, kar ni bilo nikoli lahko delo in bržkone ne bo nitj sedaj. Hkrati bodo morali razrešiti tudi nekatera politična trenja in osebne zamere, ki še vedno kalijo odnose med socialističnim tajnikom ter Spadolinijem in demokristjani in so prišla spet do izraza tudi včeraj.

NA 2. STRANI

V Šri Lanki pokoli pripadnikov manjšine

COLOMBO — Najmanj 88 oseb je izgubilo življenje v zadnjih dneh v etničnih spopadih v Šri Lanki. Do prvih spopadov je prišlo v ponedeljek, ko je izgubilo življenje nekaj desetin pripadnikov manjšinskega naroda Tamil, hinduistične vere. V državi je namreč večina prebivalstva budistične vere.

Do nadaljnjih pokolov pa je prišlo v zadnjih dneh v zaporu. Včeraj je policija ubila 17 pripadnikov manjšine Tamil, ki so skušali zbežati iz zapora v Colombu. Nekaj podobnega se je zgodilo v mestecu Jafna kakih 400 km severno od Colomba, kjer je policija ubila tri pripadnike manjšine Tamil. Do poiskusov bega iz zaporov je prišlo potem ko so jetniki izvedeli za ponedeljkove pokole.

Vladni glasnik je sinoči izjavil, da so varnostne sile včeraj ubile sedem gverilcev, pripadnikov manjšine Tamil, na glavni železniški postaji v Colombu. Pri njih so baje našli večjo količino orožja. O neredih poročajo tudi iz številnih drugih krajev Šri Lanke.

V vsej državi je v veljavi policijska ura in vojska straži glavno mesto. Policija je večkrat uporabila solzilne bombe. Na letališču v Colombu pa je prava gneča turistov, ki želijo čimprej zapustiti državo. Včeraj v letalskem prometu ni bilo ovir in so vzletela vsa letala.

Neuvrščeni za Nikaragvo

PANAMA — Sestanek najvišjih predstavnikov držav skupine «Contadora» (Panama, Mehika, Kolumbija in Venezuela) z zunanjimi ministri El Salvadorja, Nikaragve, Gvatemale in Hondurasa so odložili srečanje (verjetno za 24 ur), ker sta predsednika Paname in Kolumbije (De la Espriella in Betancour) šla na «turnejo» v El Salvador, Honduras, Mehiko in Venezuelo, da bi zbrala čimveč podatkov, ki so nujni za uspešen potek konference. Richard Stone, posebnj odposlanec predsednika Reagana v Srednji Ameriki, se je že srečal s predsednikoma Paname in Kolumbije ter je tudi izjavil, da so možna pogajanja s salvadorskimi gverilci.

Napetost v Srednji Ameriki pa še vedno raste. Nikaragva, ki je neposredno ogrožena zaradi pritiska ZDA, je zahtevala nujno sklicanje biroja koordinacijskega odbora neuvrščenih. Ta se je sestal v okviru OZN ter ob navzočnosti kakih 70 članov potrdil svojo podporo nikaragujskem ljudstvu in njegovi vladi. Biro se je zavzel tudi za prekinitev vojaških manevrov ZDA (in Hondurasa) na mejah Nikaragve in bližini meje njenih teritorialnih voda.

NA 3. STRANI

«Vin Mondo 83» za ljubitelje žlahtne kapljice

Zadnje dni avgusta in prve septembra bo naša dežela prizorišče velike turistične manifestacije «Vin Mondo 83», ki naj po zamisli prireditelјev po eni strani turistično ovrednotj «najlepši vinograd v Italiji» (namreč deželo Furlanijo - Julijsko krajino), po drugi pa naj prispeva k uveljavitvi nekakšne «vinske kulture» z objavo študijev, prirejanjem razprav in postavitvijo razstav. Manifestacija bo zajela tudi vrsto glasbenih in gledaliških prireditev, ki bodo v raznih središčih dežele, medtem ko bodo pravi center «Vin Monda» goriška Brda, ki so nedvomno «prestolnica» vina v naši deželi.

NA 4. STRANI

Potresna dejavnost v Sredozemlju

V zadnjih dneh se na področju Sredozemlja veča potresna dejavnost. Sunkov je bilo več v Italiji, v Jugoslaviji in v Grčiji, pa tudi drugod, vendar na srečo brez hujših posledic. Včeraj ponoči se je zemlja tresla v Kampaniji, na območju, ki ga je potres prizadel 23. novembra 1980.

Potresni sunek so včeraj zabeležili tudi v Jugoslaviji. Ob 14.52 se je zemlja tresla v severni Dalmaciji, na območju Knina. Epicenter je bil 56 km severovzhodno od Šibenika. Potres je bil šeste stopnje Merkalijeve oziroma 3,7 stopnje Rihterjeve lestvice ter ni povzročil večje škode.

«Zapora» za skupine manjše od 20 poslancev

RIM — Predsedniški urad poslanske zbornice je včeraj sprejel sklep, da ne bodo mogle skupine poslancev, ki štejejo manj kot 20 članov nastopati samostojno, se pravi, da se ne bodo mogle konstituirati v skupine. Za «zaporo» je glasovalo 8 članov predsedniškega urada, proti pa 6. «Zaporo» so podprli demokristjani, komunisti, socialdemokrati in republikanci, proti pa so bili socialisti, misovci, liberalci in neodvisna levica.

Po tem sklepu ne bodo mogli nastopati kot samostojna skupina demoproletarci, radikalci, liberalci in PDUP. Omeniti je še, da se je predsednica poslanske zbornice Nilde Jotti zdržala.

Ta sklep bo brez dvoma sprožil hude polemike, kar se pravzaprav že dogaja. Liberalci so nezadovoljni, ker so del petčlanske koalicije, ki namerava vladati v Italiji. Vrstijo se tudi napadi na republikance, ker so vrsto let bili deležni olajšave za skupino z manj kot 20 poslanci.

Nekateri upajo, da bo odbor za pravilnik ponovno preveril vprašanje.

Dolar nezadržno kvišku: 1.555 lir

RIM — Kotacije dolarja še vedno naraščajo in ameriška valuta beleži vsak dan nov rekord. Na italijanskih borzah je dolar včeraj dosegel 1555 lir ter je bila njegova kotacija za tri lire višja kakor dan poprej. Tudi ta nov rekord razlagajo opazovalci s pričakovanjem, da se bodo obrestne mere na ameriškem tržišču v kratkem ponovno povišale. Podobno kot v Italiji, je valuta ZDA pridobila tudi na drugih zahodnih tržiščih. V Frankfurtu je njena kotacija dosegla 2,6363 marke, čeprav je Bundesbank izdala kot protiukrep 27 milijonov dolarjev.

Novi skok dolarja ni bistveno vplival na kotacije zlata, ki se že dalj časa sukajo na višini med 425 in 426,5 dolarja za unčo. V Londonu je kotacija žlahtne kovine včeraj znašala 425,50, v Zuerichu pa 426,15 dolarja za unčo. Kar zadeva gibanja posameznih valut v okviru Evropskega monetarnega sistema, so včeraj nastale le malenkostne spremembe ter je lira rahlo nazadovala v odnosu do nemške marke in angleškega funta.

V Comisu nočejo evroizstrelkov

COMISO — V sicilskem mestu Comiso je v teku referendum, ki ga je organiziralo italijansko «gibanje za mir». Včeraj so objavili prve rezultate tega referenduma, ki so naravnost presenetljivi. Doslej so anketirali 983 prebivalcev in od teh je 945 proti namestitvi jedrskih izstrelkov v Comisu in kjerkoli druge na italijanskem ozemlju. Samo 17 anketiranih se je izreklo za evroizstrelke 18 pa jih ni dalo nobenega odgovora. Anketna pola je osebovala še eno vprašanje in sicer, če bi moralo o namestitvi raket odločati italijansko ljudstvo z referendumom. 900 anketirancev se je izreklo za referendum, 50 jih je bilo proti, 25 pa jih ni dalo odgovora.

Anketo so izvedli tako, da so predstavniki «gibanja za mir» v dveh mestnih četrti hodili od hiše do hiše. Z njo nameravajo nadaljevati, tako, da se bo o izstrelkih izreklo vse prebivalstvo.

□ RIM — Poslanec Toni Negri je zahteval potni list. Prošnjo je vložil v zadevnem uradu poslanske zbornice.

ZKJ preverja stanje na Kosovu

BEOGRAD — CK ZKJ bo v okviru analiziranja uresničevanja lastnih sklepov na eni od prihodnjih sej proučil, kako in v kolikšni meri je v praksi zaživela platforma ZKJ na Kosovu. Predsedstvo CK ZKJ je že sprejelo dokument o tem.

To gradivo na približno 40 straneh zelo podrobno govori o uspehih pri politični stabilizaciji razmer na Kosovu, še bolj pa o slabostih in napakah, ki naj bodo nauk za nadaljnjo še odločnejšo akcijo vseh socialističnih subjektivnih sil, predvsem ZKJ.

Splošna ocena je, da se je od sprejetja platforme novembra 1981 položaj na Kosovu bistveno spremenil. «Komunisti in delovni ljudje vseh narodov in narodnosti so dosegli velike zmage nad silami protirevolucije, pozicij albanskega iredentizma in nacionalizma in postavili jasne programe ter obveznosti nadaljnje vsestranske aktivnosti v razvoju Kosova na gospodarskem, družbenem in kulturnem področju,» je rečeno v analizi. (dd)

Pred odločilnim skupnim srečanjem petih strank

Spadolini izrazil De Miti nezadovoljstvo nad «generičnostjo» Craxijevega programa

RIM — Craxi se bo odpravil danes zjutraj na Kvirinal, po vsej verjetnosti zato, da umakne rezervo. Ko je včeraj zaključil vrsto dvostranskih srečanj o programu (na vrsti so bili socialdemokrati in liberalci), se zdi, da je preskočil največjo oviro. Naslednja runda je sedaj jutrišnja kolegialna seja med petimi strankami, ki sestavljajo vladno koalicijo, ki naj bi sestavila dokončni program, zlasti glede določnih številk za postavljene smotre in naj bi odločala o porazdelitvi ministrstev.

V političnih krogih se čedalje vztrajneje širi glas, da bodo število ministrstev povišali na 30, tako da bi po eni strani spoštovali načelo «enakega dostojanstva» med KD in laičnimi strankami, po drugi strani pa zadovoljili KD, ki hoče več ministrov v zameno za izgubo predsedstva vlade. Trenutno se zdi precej gotova kandidatura, o kateri se je v teh dneh največ govorilo: Andreotti naj bi prevzel prestižno mesto zunanjega ministra. Toda KD hoče ohraniti tudi druga pomembna ministrstva, kot notranje (Piccoli ali Scalfaro), zakladno (Emilio Colombo), in osvojiti obrambo, ki je bila doslej domena PSI, oziroma Lagoria.

Mimo teh problemov, ki gotovo niso lahki, je čedalje opaznejši aktivizem Spadolinija. Republikanci kažejo nezadovoljstvo nad ravnanjem državne televizije, ki v torek ni dala mesta njihovemu tajniku, medtem ko je povečevala vlogo Craxija in De Mite. Glasilo PRI zato dolži televizijo «hlapčevstva», ker prikazuje državljanom reševanje vladne krize kot domeno KD in PSI. Zakaj potem ne sestavita vlade sama?», se sprašuje glasilo PRI.

Popoldne sta se sestala Spadolini in De Mita, ki sta si uradno izmenjala mnenja «v prijateljskem vzdušju». V resnici pa je tajnik PRI očital De Miti, da bi ga rad izkoristil za pomočnika ali za metalca polen Craxiju. Popustljivost KD glede generičnega Craxijevega programa sili PRI v veliko zadrego, je dejal Spadolini, in če se bo nadaljevalo po tej poti bo sicer PRI vstopil v vlado, toda z drugorazredno delegacijo (brez Spadolinija in Visentinija), v najboljšem primeru z Battaglio in Mammijem.

Morda je sad tega pritiska republikancev uvodnik glasila KD, ki je poln pasti za Craxija. Galloni piše, da je njegov program dober, ker ustreza stališčem KD. Toda poudarja, da je treba «še poglabljati gospodarsko politiko, zlasti glede instrumentov za uresničevanje zastavljenih ciljev», in da je zato bolje «podaljšati pogajanja za kakšen dan», rajši ko sklepati neresen sporazum, ker bi ne bil dovolj preverjen. In zaključuje s ponovnim sklicevanjem na zahtevo po razpustu zavezništev med PSI in KPI v krajevnih upravah.

R. G.

Zasedanje vodstva KPI

V Rimu je včeraj zasedalo tudi vodstvo KPI. O sklepih zasedanja bodo verjetno izdali poročilo šele danes. Na sliki Berlinguer in Macaluso (Telefoto AP)

Milka Planinc o stabilizaciji v skupščini SFRJ

Nujno je zmanjševati skupno porabo

BEOGRAD — V uvodnem govoru na skupni seji zveznega zbora in zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ ob proučevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije je predsednica zveznega izvršnega sveta Milka Planinc poudarila, da gre za celovit program, ki zahteva globoke spremembe na vseh področjih družbenega življenja.

Enotna in načelna podpora dolgoročnemu programu, ki so jo dali na številnih zborovanjih te dni po vsej državi, bo zdaj tudi dolgoročno na preizkusu, posebej kadar se uresničevanje programa vpleta v pridobljene, vendar materialno nedopustne, pozicije. Šele v praktičnem uresničevanju, je dejala Milka Planinc, se bo pokazalo kolikšna je resnična pripravljenost za izvajanje zadanih nalog in za nujna odrekanja.

Že v tem in prihodnjem letu moramo poiskati odgovore na vsa pomemna vprašanja, kar ne pomeni, da lahko rešimo vse probleme takoj, temveč le, da s tem ne smemo odlašati. ZIS bo takoj, še posebej po septembru, organiziral potrebna strokovna in družbena delovna telesa za konkretno in praktično izdelavo vseh dolgoročnih strateških razvojnih in sistemskih problemov. Posebno pomembno je, je dejala Milka Planinc, da delo pri reševanju tekočih problemov in vprašanj dolgoročne strategije razvoja vskladimo z vsemi organi in organizacijami v federaciji in s celotno družbeno akcijo v državi.

Ko je govorila o nujnosti sprememb nosilcev odločanja in sredstev za finansiranje razširjene reprodukcije, je Milka Planinc dejala, da morajo s celotnimi ukrepi sistema in gospodarske politike zagotoviti pot do položaja, v katerem so gospodarski subjekti neposredno podvrženi delovanju objektivnih gospodarskih zakonitosti, pogojem zunanjega in domačega tržišča.

Milka Planinc je opozorila tudi na odpore ne samo pri kadrih, ki se niso pripravljeni odreči dosedanjemu položaju, temveč tudi pri številnih delovnih organizacijah, posebej tistih, za katere skrbi država. Odpraviti moramo položaj, je nadaljevala, v katerem je za vsako, tudi najmanjšo potezo, potrebno na stotine pečatov in jamstev. Razlikovati moramo, kaj je normalno poslovanje, kaj pa neodgovornost, hazarderstvo ali kriminal, je dejala in dodala, da je namen nedavno sprejetih zakonov in predpisov zavarovati se pred neodgovornimi poslovnimi potezami, ki utegnejo državo pripeljati v težak položaj v odnosu do tujine. To ni nikakršen začasen ukrep, marveč mora biti sestavni del že decentraliziranega samoupravnega sistema in kot takšnega ga moramo še nadalje izpopolnjevati in dograjevati.

Ko je govorila o krepitvi nadzorne funkcije Narodne banke Jugoslavije, je Milka Planinc dejala, da to omogoča, da predpise, ki jih sprejemajo, še posebej ukrepe ZIS in organov uprave, napravijo normalnejše. Nerazumljivi zastoji, počasnosti in komplikacije, ki jih imajo od začetka leta v zvezi z izkoriščanjem zlasti blagovnih posojil, resno opozarjajo na ta problem.

Milka Planinc je govorila še o načrtovanju dejavnosti pri odpravljanju notranje nelikvidnosti, ki predvideva tudi postopek reprogramiranju zapadlih, neporavnanih obveznosti, konverzijo dela kratkoročnih posojil iz primarne emisije ali njihovo odstopanje gospodarstvu v korist trajnih obratnih sredstev in druge ustrezne ukrepe. Vendar to ni dovolj, da bi spodbudili proizvodnjo — nujno je zmanjševati skupno porabo, pa naj si bo to še toliko boleče in težko. To pa lahko dosežemo, če delavci na temelju družbeno določenih in dogovorjenih razsežnosti določajo obseg in namen družbenih sredstev, s katerimi upravljajo, je še dejala. (dd)

Arafat za neodvisnost palestinske revolucije

BEOGRAD — Predsednik izvršnega komiteja Palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat se je včeraj v Beogradu pogovarjal s predsednikom Zvezne konference SZDLJ Jovanom Dejanovićem in članom predsedstva CK ZKJ Dobrivojem Vidićem. Prav tako se je pogovarjal z novinarji radia Beograd in se zahvalil narodom Jugoslavije in vodstvu države za podporo in pomoč.

«Soočeni smo z novimi poskusi likvidacije PLO. Z žalostjo ugotavljam, da nam tokrat težave povzročajo tudi nekatere arabske dežele, vendar upam, da bo s posredovanjem mogoče prebroditi nesporazume med nami in našimi brati v Siriji in Libiji,» je poudaril v izjavi Arafat.

Arafat je tudi omenil, da se le na prvi pogled zdi, da gre za notranja nesoglasja v PLO. Do takšnih nesoglasij je po njegovih besedah zares prišlo, vendar pa so nekatere arabske dežele to uporabile kot izgovor za svojo intervencijo in vmešavanje. Predsednik PLO je med drugim dejal, da so med znanimi dogodki pred sedmimi leti podobno vlogo imeli isti ljudje, kot jo imajo danes.

«Nekateri poskušajo PLO preprečiti, da bi sama sprejemala neodvisne odločitve, kar pa ne moremo sprejeti,» je rekel Arafat in dodal, da si ne more zamišljati revolucije, ki ne bi imela temeljev v lastnih odločitvah.

(dd)

Velika železarna «Falk» podpisala delovno pogodbo

MILAN — Predstavniki sindikata kovinarjev iz Lombardije in družbe «Lombardske železarne in jeklarne Falck» so preteklo noč podpisali sporazum o novi delovni pogodbi za delavstvo družbe, ki šteje v svojih osmih obratih okrog 11 tisoč zaposlenih ljudi. Kakor je dejal eden izmed sindikalistov, ki so podpisali sporazum, deželni tajnik FLM Girola, se besedilo dogovora v vseh glavnih točkah ujema s «predlogom», ki ga je minister za delo Scotti sredi junija izročil FLM in Federmeccanici. Družba Falck se je tudi obvezala, da bo preklicala sodne prijave na račun delavcev, ki so med dolgim sindikalnim sporom zasedli vhode v tovarne.

S tem se je fronta Federmeccanice, ki jo vodi Fiat, začela krušiti, pa naj si predsednik družbe Alberto Falck še tako prizadeva prikazati podpis sporazuma le kot nujen ukrep v trenutku, ko bremenijo italijansko jeklarstvo tudi «navodila» Evropske gospodarske skupnosti. FLM je seveda zadovoljna z doseženim uspehom ter naglaša, da je sporazum z družbo Falck ledolomilec, ki bo odprl pot drugim tovrstnim sporazumom mimo nepopustljive linije Federmeccanice.

Včerajšnja sindikalna kronika beleži še podpis nove pogodbe za delavce, zaposlene v kemijskih obratih.

Minister Fortuna na Sardiniji

CAGLIARI — Minister za civilno zaščito Loris Fortuna se je včeraj v Cagliariju udeležil izrednega zasedanja, katerega namen je bil proučiti ukrepe, ki so nujni za preprečitev širjenja požarov in odpravo njihovih posledic. Na zasedanju so zahtevali, naj se za Sardinijo prizna stanje naravne katastrofe, naj se zahteva pomoč francoskih protipožarnih sil, podvojitev vojaškega in civilnega osebja, ki se bori z ognjem in takojšnjo odpravo kratkih stikov v povezavi med posegi na kopnem in iz zraka. Skratka najbolj učinkovit ukrep bi bil posebni zakon, ki bi določil kompetence in potrebne ukrepe.

Doslej je bilo na Sardiniji uničeno kakih 40.000 hektarov gozda, marsikje pa so našli jasne dokaze, da je bil ogenj večkrat podtaknjen. Tokrat ni mogoče obtoževati pastirjev in sicer iz dveh razlogov: požar je daleč od krajev, kjer pasejo svoje črede in drugič: živinorejci so imeli daljše obdobje suše, tako da jim ogenj v sedanjem trenutku sploh ne koristi.

Minister Fortuna je tudi pozval vse avtomobiliste, ki vozijo po sardinskih cestah, naj ne mečejo cigaretnih ogorkov skozi okna, saj utegnejo povzročiti nova žarišča požarov. Fortuna je včeraj pred sestankom z oblastmi v Cagliariju preletel s helikopterjem dober del otoka. Povsod je opaziti žarišča požarov, ki so jim ljudje le s težavo kos.

Medtem ko se v Cisjordaniji napetost stopnjuje

Izraelske oblasti še niso odkrile krivcev atentata na študente

TEL AVIV — Izraelske oblasti nadaljujejo s preiskavo o atentatu na hebronski univerzi, kjer so izgubili življenje trije palestinski študentje, kakih 40 pa je bilo ranjenih. Preiskava doslej ni dala konkretnih rezultatov, vendar ves izraelski tisk opozarja vlado, naj se ne vmešava v delo preiskovalnih organov.

Dnevnik Haaretz obtožuje židovske ekstremiste ter pravi, da so izraelske oblasti le formalno obsodile atentat, z izjavami, ki so namenjene predvsem tujemu javnemu mnenju in imajo zgolj propagandni značaj.

V Hebronu in v drugih cisjordanskih mestih pa je vzdušje še vedno izredno napeto. Splošna stavka je še vedno v teku, vsa okna na hišah in navojnice na trgovinah so zaprte, na univerzi se spominjajo padlih tovarišev. Po cestah krožijo samo izraelske patrulje. Na univerzi je predsednik univerzitetnega odbora Hiluki obnovil atentat. «Prišli so z belim peugeotom 504. Bili so štirje s krinkami na obrazu in oboroženi z avtomatskimi puškami. Dva sta takoj začela streljati na študente, ki so sedeli pod drevesi in se pripravljali na izpite, ostala dvojica pa je odhitela k vratom, vrgla nekaj ročnih bomb. Nastal je nepopisen kaos, v katerem so teroristi pobegnili. Na tleh so obležali trije mrtvi in 40 ranjenih Palestincev.» Palestinski študentje nimajo najmanjšega dvoma. Zanje so krivci prišli iz izraelskega naselja Kirjat Arba, kjer so največji židovski ekstremisti. «Menijo, da nas bodo odgnali z naše zemlje,» pravijo palestinski študentje. «Pa se motijo, tukaj smo in smo pripravljeni na boj.»

Pravi boji pa se medtem nadaljujejo v Dolini Bekaa, kjer je bilo v zadnjih urah 16 mrtvih in več desetin ranjenih v spopadih med nasprotujočimi si palestinskimi skupinami.

Neuvrščeni se zavzemajo za nedotakljivost Nikaragve

CIUDAD DE PANAMA — Včeraj bi se morala začeti dela skupine «Contadora» (Panama, Mehika, Kolumbija in Venezuela) s srednjeameriškimi zunanjimi ministri El Salvadorja, Nikaragve, Gvatemale, Kostorike in Hondurasa. Srečanje so odložili, ker sta predsednika Paname (Miguel De la Espriella) in Kolumbije (Belisario Betancour) na «turneji» po prizadetih državah. Vest je sporočilo panamsko zunanje ministrstvo. Srečanje se bo začelo, ko se bosta omenjena predsednika vrnila. Betancour in De la Espriella sta na obisku v Hondurasu, El Salvadorju, Mehiki in Venezueli. Skušata najti pot za sprejem nujnih ukrepov na najvišji diplomatski ravni o srednjeameriški problematiki ter glede rastoče nevarnosti spopada med Hondurasom in Nikaragvo. Mimogrede naj opozorimo, da se je posebni Reaganov poslanec v Srednji Ameriki Stone že srečal z obema omenjenima predsednikoma ter je izjavil, da so možna pogajanja z gverilci v Salvadorju.

Iz OZN (New York) je prišla vest, da se je sestal koordinacijski odbor neuvrščenih držav, ki je odločno podprl in izrazil svojo solidarnost z ljudstvom in vlado Nikaragve. Pozval je nadalje, naj se napravi konec vsem grožnjam, napadom in sovražnim dejanjem proti nikaragujskemu ljudstvu in njegovi vladi.

Sestanek je bil izreden ter nujno sklican na zahtevo Nikaragve. Koordinacijski odbor je izrazil svojo globoko zaskrbljenost zaradi nevarnega poslabšanja stanja v Srednji Ameriki. V sporočilu, ki je bilo objavljeno po sestanku se poudarja, da biro prav zaradi tega stanja pozdravlja izjavo o miru v Srednji Ameriki, ki so jo objavili in podpisali poglavarji držav «Contadora». V sporočilu je še rečeno, da se izraža polna podpora in solidarnost ter priznanje vladi Nikaragve glede njenega predloga v šestih točkah. Gre za pozitiven odgovor na predloge skupine Contadora pri iskanju mirnih in sporazumnih rešitev za konflikt v Srednji Ameriki. Koordinacijski odbor je pozval države skupine Contadora, naj nadaljujejo svoje konstruktivno delo.

Na sestanku koordinacijskega odbora so bili predstavniki okoli 70 držav članic.

□ SANTIAGO DE CHILE — Vračam se, da se bojujem za demokracijo v svoji domovini — je izjavil po svojem prihodu v Čile, po 9 letih izgnanstva, levičarski voditelj Rafael Augustin Gumucio. Pri prihodu so ga sprejeli razni voditelji opozicije.

Gumucio je bil nekdaj v demokristjanskih vrstah, potem je ustanovil MAPU, od katerega pa se je ločil, ker se je gibanje opredelilo za marksistično leninistične usmeritve.

Podpora neuvrščenih PLO

NEW YORK — Koordinacijski biro neuvrščenih držav so včeraj na izrednem in nujnem zasedanju informirali o stanju in o zadnjih dogodikh na zasedenih arabskih ozemljih in palestinskih vaseh. Stalni opazovalec organizacije za osvoboditev Palestine pri Organizaciji združenih narodov Zehdi Terzi je poročal koordinacijskemu biroju o zadnjih terorističnih dejanjih zoper palestinsko prebivalstvo v zasedenem mestu Hebron ter še posebej o umoru arabskih študentov na tamkajšnji muslimanski univerzi. Predstavnik palestinske organizacije je glavno krivdo pripisal izraelskim okupacijskim oblastem.

Predstavnik PLO je tudi poročal koordinacijskemu biroju neuvrščenih držav, da je Jordanija kot član varnostnega sveta svetovne organizacije zahtevala nujni sestanek tega organa, da bi proučili nastali položaj na zasedenih ozemljih in morebiti ustanovili poseben organ, ki naj bi na kraju dogodkov proučilo zadnje zaskrbljujoče dogodke.

Po informacijah iz arabskih krogov kaže, da bi se varnostni svet OZN moral sestati zelo hitro, čeprav se je podobna pobuda izpred desetih dni zaključila samo s tremi sestanki sveta, ki so imeli posvetovalni značaj in ki so bili praktično brez rezultatov in brez skupnih stališč.

Koordinacijski biro neuvrščenih držav je ob tej priložnosti kot vedno doslej, izrekel popolno solidarnost in podporo palestinski organizaciji v obrambi zakonitih pravic palestinskega ljudstva ter je obsodil okupatorja.

«Pravda» pesimistično o ženevskih pogajanjih

MOSKVA, BONN — Včerajšnja «Pravda» izraža precejšnjo dozo pesimizma, kar zadeva izid ženevskih pogajanj o evroizstrelkih. «Ni nobenega pravega razloga — pravi uradno glasilo KP ZSSR — da bi se vdajali optimizmu, čeprav je sporazum še mogoč, ako bodo ZDA spremenile do tega problema svoj enostranski in brezperspektivni odnos.»

«Pravda» nadalje očita članicam Atlantske zveze (NATO), da smatrajo praktično za že rešeno vprašanje postavitve ameriških izstrelkov v Zahodni Evropi, ter dodaja, da bo Sovjetska zveza v tem primeru primorana prevzeti hitre in učinkovite protiukrepe. V ničemer pa list ne omenja hipoteze o sporazumu na podlagi kompromisa, ki je stopil v ospredje med «gozdnim sprehodom» ameriških in sovjetskih pogajalcev v okolici Ženeve. Po tem kompromisu, za katerega se ogrevajo zlasti zahodnonemški kancler Helmut Kohl in njegovi sodelavci, naj bi Atlantska zveza opustila misel o postavitvi izstrelkov «pershing 2» in zmanjšala na 75 število izstrelkov «cruise», v zameno pa naj bi Sovjetska zveza skrčila z 250 na 75 število svojih že postavljenih izstrelkov «SS 20».

Predsednik posebne posvetovalne skupine NATO, Američan Richard Burt, ki spremlja pogajanja o evroizstrelkih v Ženevi, pa je včeraj priletel v Bonn, kjer se je sestal s predstavniki zahodnonemškega ministrstva za zunanje zadeva in za obrambo. Po pisanju tiskovne agencije DPA so ZDA mnenja, da bo v okviru zaključne faze ženevskih pogajanj, ki se bo začela 6. septembra, še dovolj manevrskega prostora, čeprav je Sovjetska zveza zavrnila ameriški predlog o določitvi postopnega in vzporednega naraščanja števila atomskih glav do maksimalne višine 450 enot, in zahtevala, naj k jedrskemu arzenalu NATO prištejejo tudi 162 francoskih in angleških izstrelkov.

□ LIZBONA — Po vesteh angolske tiskovne agencije ANGOP, ki so jih prestregli v Lizboni, je pod nekim vlakom v angolski pokrajini Moxico eksplodirala mina. Petdeset ljudi je umrlo, nad dvesto pa jih je ranjenih. Mino naj bi bili po pisanju ANGOP podstavili južnoafriški agenti.

Margaret Thatcher privatizira

LONDON — Skrajnoliberistična obsedenost «železne dame» presega že vse predvidljive meje. Angleška premierka Margaret Thatcher si je vtepla v glavo, da mora zrušiti vse javno gospodarstvo v Veliki Britaniji, ki so ga bili laburisti ustvarjali, hkrati s «socialno državo» in učinkovitimi javnimi storitvami, prek nacionalizacij v več desetletjih, in stopa po svoji poti trmasto in nepopustljivo ter celo spravlja s poti neusmiljeno ne dovolj pokorne ministre.

Razprodala je tako zasebnim kapitalistom dober del angleške težke in lahke industrije, odločila je celo predati zasebnikom donosno državno petrolejsko družbo, zdaj si je pa še izmislila, da mora privatizirati tudi javne prevozne službe, kar je izzvalo presenečenje tudi v krogih, ki so ji drugače naklonjeni.

Včeraj je namreč konservativna vlada objavila «belo knjigo», v kateri napoveduje, da namerava prevzeti nadzorstvo nad londonsko podzemsko železnico, ki jo sedaj upravlja uprava «velikega» Londona, oziroma občine, ki ima razsežnosti regije. V ta namen naj bi ustanovili družbo, ki bi vključevala tako podzemsko železnico kot avtobusne prevoze, z nalogo, da preproda vse skupaj več zasebnim podjetnikom. Zato bo konservativna vlada predložila novembra poslanski zbornici ustrezen zakonski osnutek, da bi lahko načrt izvedli prihodnje poletje.

Thatcherjevi pa po vsem videzu niti to ni še dovolj. Omenjena «bela knjiga» namreč nakazuje tudi možnost, da bi razprodali zasebnemu kapitalu tudi londonsko krožno železnico, ki se je poslužujejo predvsem delavci in uradniki, ki se vozijo iz bolj oddaljenih predmestij v službo v London in nazaj. Konservativni vladi pa sploh ne ugaja londonska občina, ki jo upravljajo levi laburisti, in bi jo rada razpustila, skupaj z upravami večjih občin v državi. Pri tem je očiten namen Thatcherjeve, da se znebi nadležnih demokratičnih zastopstev, hkrati bi pa rada njihove pristojnosti porazdelila med posamezne «distrikte», v bistvu podobčine ali rajonske uprave, ki bi jih bilo laže pokoriti in nadzirati.

Atentatorji iz Lizbone znani

LIZBONA — Armenska revolucionarna vojska (ARA), ki si je že prevzela odgovornost nad atentatom na turško ambasado v glavnem mestu Portugalske, je včeraj dostavila agenciji AFP v Parizu pismo s slikami petih atentatorjev, katerih zoglenela trupla so agenti našli v notranjosti poškodovane stavbe. Slike je spremljalo kratko poročilo, v katerem Armenska revolucionarna vojska potrjuje organizacijo napada in poziva Armence, naj si dobro vtisnejo v spomin obličja petih bojevnikov.

Portugalske oblasti pa so medtem ugotovile istovetnost petih članov «komandosa». Gre za skupino mladih (od 19 do 21 let) privržencev ARA, ki so v preteklih dneh ločeno pripotovali z libanonskimi potnimi listi na Portugalsko. Hotelske sobe v bližnjem turističnem naselju Estoril so bile najete po teleksu iz Bejruta. Za napad na ambasado je skupina najela tri avtomobile vrste ford escort.

V žariščih napetosti — *Piše Pavel Stranj*

Bahai: strpnost v nestrpnem Iranu

Med novejšimi vestmi, ki prihajajo iz Irana je tudi vse več novic o usmrtitvah pripadnikov neke verske sekte, poznane pod imenom «bahai».

Bahaizem je sekta, za katero bi bil verjetno bolj umesten kar izraz «vera», ker je že dosegla svetovno razširjenost in krepko presegla meje samega islama, iz katerega izvira.

Njen ustanovitelj je bil Perzijec Mirza Husayn Ali Nuri, ki se je rodil v Teheranu leta 1817. V tem času se je pod navidezno družbeno nepremičnostjo razvijalo zelo razgibano versko življenje. Kot izhaja iz vse zgodovine Bližnjega vzhoda so bili najbolj zagnani reformatorji skoro vedno pripadniki manjšin in v okviru islama je perzijski narod ena sama velika manjšina, ki teži po uveljavitvi svoje narodne samostojnosti tudi na verskem področju. Zato je ravno med perzijskim ljudstvom — med Iranci, najbolj zakoreninjen šiizem, osnovna «opozicija» večinskemu nauku islama.

Šiizem se je od vsega začetka islama vedno še naprej cepil na manjše struje. Sredi prejšnjega stoletja se je pojavil nov nauk, nova struja šiizma, ki je trdila, da je v pričakovanju novega imama (božjega predstavnika na zemlji), nujen posrednik med njim in človeštvom. Ta posrednik naj se imenuje Bab, kar pomeni «vrata». Vlogo «Baba» je prevzel leta 1844 Ali Muhamad iz Širaza. Poleg raznih mističnih pravil, ki slonijo na številu 19, je njegov nauk imel tudi vrsto socialnih učinkov: enakost med spoloma, prepoved miloščine in uničenje tradicionalnih svetih krajev v Meki in Medini (kjer sta znana Kaaba in Mohamedov grob). Bil je ustreljen šest let pozneje, star 30 let. Zapustil je dva sinova, dvojčka, ki sta se kmalu sprla za očetovo duhovno dediščino. Sin, ki se je sam imenoval «Baha» Alah (kar pomeni «Božja slava»), se je proglasil leta 1863 za Baba in kmalu pridobil večji ugled od brata. Čeprav so otomanske oblasti oba poslala v izgnanstvo (Baha Alaha v Akko v Palestini, brata pa na Ciper), se je delo njihovih učencev nadaljevalo in Baha Alah je zbral veliko privržencev v Iranu, v Evropi in zlasti v ZDA. Njegov nauk, ki je razvil očetove smernice, je dobil ime «bahai» in zavrača vse prejšnje nauke in vere.

Značilnosti tradicionalnih islamskih mističnih naukov, ki skoro vsi predvidevajo tudi prihod nekega oboroženega preroka, «mahdija», so v bahaizmu zelo omiljene ali celo odpravljene. Prav gotovo je Baha Alah pri oblikovanju svojega nauka, ki je izražen v posebni sveti knjigi, ki nadomešča koran, upošteval možnost njegovega širjenja na Zahod, zato je neprimerno bolj strpen od ostalih naukov, ki so se v raznih dobah izluščili iz osnovnega islamskega debla.

Bahaizem trdi, da so vse vere v bistvu prave in ena sama vera, ki se je oblikovala kot izraz iste potrebe v raznih časih na različne načine. Že ta točka bahaizma nakazuje njegovo veliko združevalno moč. Nadalje zavrača nasilje; trdi, da smo vsi enaki, da se mora zato svet poenotiti, združiti na verski osnovi. Opustiti je treba vse verske, narodne, razredne in rasne predsodke. Vsi imajo enako pravico do izobrazbe, družbene pravice in miru.

Po Baha Alahovi smrti leta 1892, se je spet razvnela borba za bahajsko duhovno dediščino; tokrat sta tekmovala dva od štirih sinov. Prevladal je bolj podjetni Abd el Baha, ki je še bolj podčrtal univerzalizem očetovega nauka in se je rad za dokazovanje svojih trditev posluževal biblijskih citatov. Na ta način je pridobil veliko novih somišljenikov zlasti med Judi in protestanti v ZDA. To razširjanje na Zahod je Abd el Baha pospeševal s pravimi misionarskimi pobudami, ki so se razširile zlasti po njegovi osvoboditvi, leta 1909. Tudi njega so namreč Turki držali v nekakem zaporu, v istem mestu kot očeta (Akko v Palestini). Tu je tudi živel do svoje smrti, leta 1921. Svet dvanajsterice, ki mu je sledil je skušal preprečiti nadaljnje cepitve, a vseeno je neki vnuk v ZDA pozneje proglasil, da je edini upravičeni naslednik in je odtegnil nekaj vernikov.

Kljub vsem tem cepitvam je univerzalistična verska vsebina pritegnila veliko privržencev, zlasti na Zahodu. Danes je na svetu približno 70.000 bahaiskih središč v skoro vseh deželah sveta.

Čeprav izvira iz islama nima bahaiska vera danes dejansko nič več skupnega z njo. Nima ne kulta, ne zakramentov. Predvideva le vsakdanjo molitev in skupno branje svetih knjig, ob začetku vsakega od 19. mesecev, na katere deli leto.

Pravoverni in drugi pripadniki islamskih sekt očitajo tej veri, da dejansko sploh ni več vera, ampak, da uči versko indiferenco.

Ni čudno, da je strpnost v napoto tudi sedanjemu iranskemu režimu, ki gradi svojo oblast na strogo verskih načelih. Ni čudno zato niti to, da so bahajci ponovno, kot vedno v preteklosti, spet preganjani ravno v deželi, iz katere izvira njih nauk.

Mesec dni po parlamentarnih in upravnih volitvah

Danes izvolitev nove deželne vlade
Večina že tarča kritik in očitkov

Danes zjutraj se bo sestal deželni svet Furlanije - Julijske krajine, ki ima na dnevnem redu izvolitev nove deželne vlade. Predsednik odbora bo še dalje demokristjan Comelli, ostala odborniška mesta pa so si večinske stranke takole razdelile: finance Rinaldi (KD), turizem in šport Brancati (KD), obnova potresnega področja Specogna (KD), delo in socialno skrbstvo Antonini Canterin (KD), javna dela Bomben (KD), kmetijstvo Mizzau (KD), promet Di Benedetto (KD), načrtovanje in proračun Zanfagnini (PSI), zdravstvo Renzulli (PSI), industrija in obrtništvo Francescutto (PSI), krajevne uprave Vespasiano (PSDI), trgovina Bertoli (PSDI), kultura in šolstvo Barnaba (PRI) ter odnose z EGS Solimbergo (PLI). Sestavni del večine je tudi Slovenska skupnost, ki bo dobila predsedstvo ene izmed stalnih svetovalskih komisij. Takoj po volitvah bo predsednik odbora prebral svoje programsko poročilo, razprava o njem pa se bo začela in nadaljevala prihodnji teden.

Potrjena večinska koalicija pa je bila že pred današnjo sejo deželnega sveta tarča polemičnih puščic in kritik, ki prihajajo ne samo iz vrst komunistične opozicije, ampak tudi iz samega pokrajinskega vodstva tržaške Krščanske demokracije. Slednje namreč ne skriva svojega nezadovoljstva, da bo Trst v novem deželnem odboru zastopal samo odbornik Rinaldi. Deželno tajništvo KPI pa je včeraj izdalo tiskovno sporočilo, v katerem uvodoma pravi, da si ni mogoče veliko pričakovati od večinske koalicije tudi spričo nezadovoljstva, ki vlada tako med tržaško kot med posoško Krščansko demokracijo. V ta okvir uvrščajo komunisti tudi nedavno pobudo tržaškega svetovalca PSI Carboneja za kolegialno srečanje vseh tržaških svetovalcev o žgočih problemih, ki pestijo naše mesto in pokrajino. «Carbone je povabil svoje tržaške kolege na srečanje še pred izvolitvijo novega deželnega odbora,» menijo komunisti, «kar jasno priča o njegovi zaskrbljenosti glede sestave nove vlade in njenega političnega programa.»

KPI je tudi mnenja, da je sestava novega odbora izraz «logike in lotizacije oblasti», ki jo v dejanjih zagovarjata tako deželni tajnik KD kot deželni tajnik PSI. V potrditev te logike, pristavljajo komunisti, je treba razumeti tudi takojšnje imenovanje dolgoletnih deželnih svetovalcev KD na čelo dveh pomembnih deželnih ustanov. Goričan Cocianni je bil namreč imenovan za predsednika letališča v Ronkah, njegov bivši kolega in dolgoletni podpredsednik deželne skupščine Del Gobbo pa za predsednika deželne kmetijske ustanove (ERSA). V tiskovnem poročilu pa med drugim komunisti tudi obžalujejo kako je mogla Slovenska skupnost pristati na dejstvo, da je večina, prvič po dvajsetih letih, izključila iz vodilnih teles deželnega sveta zastopnika KPI slovenske narodnosti. Deželno vodstvo KPI bo ocenilo programska izvajanja predsednika Comellija danes popoldne na srečanju, ki se ga bodo udeležili tudi tajniki partijskih federacij.

Ob sklepu deželne politične kronike naj še zapišemo, da bo svetovalsko skupino KD v novi mandatni dobi vodil Goričan Bruno Longo, ki nadomešča Turella, ki je bil kot znano izvoljen za predsednika deželnega sveta.

Drevi pa se bo sestal tudi tržaški občinski svet, ki ima na dnevnem redu odstop župana Rossija in občinskega odbora. Pozornost političnih sil pa je uprta v nove upravne perspektive, pred katerimi stojita tako občina kot pokrajina. Do septembra bo skoraj gotovo vse ostalo pri starem, čeprav je že danes na obzorju nova koalicija (KD, PSI, PSDI, PRI, PLI in morda SSk), ki pa bo v občinskem svetu razpolagala še z manjšim številom glasov kot koalicija LpT - laiki. «Ježiček na tehtnici» bodo tokrat melonarji, ki pa so že napovedali nekakšno «blago opozicijo» novi koaliciji, še danes pa ni povsem jasno, kaj pravzaprav to dejansko pomeni.

Bo še vroče?

V teh dneh nenavadne vročine si ljudje iščejo utehe na različne načine. Moški na sliki gleda merilno napravo: na toplomeru bere svoje težave, barometer pa gleda v upanju, da bo pokazal na osvežujočo nevihto.

Za 450 delavcev tovarne velikih motorjev GMT

Dopolnilna blagajna bo stekla septembra

Delavci tovarne velikih motorjev pri Boljuncu so na včerajšnji skupščini v družbi sindikalistov enotne zveze kovinarjev FLM proučili razmere, ki so nastale, potem ko je tovarniško vodstvo sklenilo za tri mesece vpisati v dopolnilno blagajno 450 uslužbencev. Ukrep je utemeljilo z okoliščino, da se je število naročil v letu dni zmanjšalo za 50 od sto kljub temu da se je proizvodnji ladijskih motorjev pridružilo izdelovanje kopnih, spričo česar naj bi delovne sile (2.950) bilo danes preveč. Stisko v obratu so pripisali krizi celovitega ladjedelniškega sektorja v državi.

Na skupščini je delavstvo pooblastilo sindikaliste FLM Capozzo, Di Tura in Selesa, da se sestanejo takoj s predsednikom Manliom Lippijem. Sestanek se je odvil v znamenju sodelovanja. Lippi se je obvezal, da dopolnilne blagajne ne bo sprožil, dokler se odsotni delavci ne vrnejo z dopusta, torej do septembra, in da tudi sicer ne bo sprejemal enostranskih odločitev. Domenjeno je nadalje bilo, da se bo postopek vpisa v trimesečno dopolnilno blagajno odvijal na podlagi natančnih dogovorov med tovarniškim vodstvom in sindikatom, tako da ne bo vseh 450 delavcev naenkrat ostalo križem rok, ampak se bodo izmenjavali po skupinah. Razen tega v teh treh mesecih delavci ne bodo opravljali nadur, razen seveda v izjemnih primerih, ko bi to narekovala nujnost proizvodnje.

Pri FLM vsekakor niso optimisti. Če vodstvo tovarne in pristojne oblasti ne bodo nemudoma ukrepale za premostitev krize, se utegne položaj še poslabšati, pravijo. Zato bo sindikat FLM septembra sprožil širokopotezno akcijo z namenom doseči od zavoda IRI načrt o ponovni temeljiti industrializaciji tržaškega in tržiškega območja z ovrednotenjem in zagonom dejavnosti v vseh podjetjih z državno soudeležbo.

Tečaj matematike v miramarskem centru

V Mednarodnem centru za teoretsko fiziko v Miramaru se bo v ponedeljek, 1. avgusta, začel enomesečni poletni tečaj matematike. Udeleženci se bodo ukvarjali s preučevanjem matematičnih dinamičnih sistemov. Tečaj bosta vodila brazilski profesor Palis in angleški docent Zeeman, ki sodita med najbolj priznane znanstvenike na tem področju.

Teorijo dinamičnih sistemov je izumil znani francoski matematik Poincaré. Njegovo teorijo so nato preučili in razširili Birkhoff, Moser, Arnold in Smale.

Vin Mondo 83 vaba za turiste v «najlepši vinograd v Italiji»

Na Gradu sv. Justa so včeraj predstavili turističnim operaterjem, predstavnikom oblasti in tisku najbolj zanimivo in široko zasnovano turistično pobudo letošnjega poletja, manifestacijo deželnega obsega Vin Mondo 83. Kot je v svojem uvodnem govoru poudaril deželni odbornik Bomben, je bil namen prireditelјev trojen: v prvi vrsti predstaviti vina naše dežele — ki je bila označena kot «najlepši vinograd v Italiji» — kot tudi druge tipične proizvode Furlanije - Julijske krajine, kot so pršut, gubanica, sir in žganje, čim širšemu krogu ljudi. Drugi namen je bil nuditi turistu, pa ne samo njemu, serijo napotkov za najboljše poznavanje deželne stvarnosti, katere sestavni del so tudi podjetja, ki se ukvarjajo s pridelavo vina. In končno so prireditelji želeli nuditi občinstvu zares kvalitetno kulturno prireditev, slonečo na geslih «Spoznavaj Furlanijo preko vina», pa tudi «Spoznavaj vino preko Furlanije».

Prav «vinski kulturi» bo namenjena vrsta razstav, srečanj, publikacij, razprav. Tu velja na primer omeniti pomembni raziskavi prof. Bergaminija o «trti in vinu v umetnostni zgodovini FJK», ter prof. Micheluttija o «Trti in vinu v literaturi in poeziji naše dežele».

Glede prireditev pa so včeraj med drugim napovedali nastop ansambla

Reneja Clemencica, ki bo izvajal «Carmina Burana», «Renesančni banket» rimske filharmonične akademije, skupino TAG iz Benetk z umetnostno komedijo in končno nastop profesorja flavte na padovski univerzi Sergia Balestraccija, ki bo izvajal antične skladbe, posvečene vinu in «pivski umetnosti».

Kar se lahke glasbe tiče pa predvideva program mednarodni festival rock glasbe z naslovom «mednarodna zarota» ter vrsto koncertov priznanih pevcev, kot so Franco Battiato, Bobby Solo in Little Tony, Antonello Venditti in Teresa De Sio.

Pa še: kdaj in kje? Vin Mondo bo trajal od 24. avgusta do 4. septembra, posamezne manifestacije pa se bodo odvijale v raznih deželnih centrih v vseh štirih pokrajinah, pa čeprav bo največji delež nosila goriška pokrajina ter še posebno Brda kot nekakšna prestolnica vina v naši deželi.

Na sliki: poseg deželnega odbornika Bombena na včerajšnji predstavitvi Vin Mondo 83.

Branko Babič 2.

Ob Vidalijevi knjigi
Vrnitev v mesto brez miru

Vidali ni takoj sprejel naše ponudbe z izgovorom, da se mora prej seznaniti s položajem, srečati se s sorodniki in poiskati znance iz mladoletnih dni. Razumeli smo ga in mu pustili čas, da se je razgledal in seznanil z novimi prilikami, poiskal stare znance in prijatelje — mnogih ni bilo več — skratka, da se po 24 letih odsotnosti in povsem spremenjenih razmerah vživi v nov čas. V tem času se je srečal z Giordanom Pratolongom, starim partijskim sodelavcem, ki je takrat v Trstu vodil imformacijski biro za povezavo s KPI, ki je želela biti prisotna in na tekočem z dogajanjem na Tržaškem. Po srečanju s Pratolongom je šel v Rim na razgovor z vodstvom KPI. Tudi to smo razumeli, saj je bil dolgoletni član KPI. Po razgovoru z vodstvom KPI se je vrnil z nalogo, da se vključi v našo partijo in se zavzema za krepitev pozicij KPI v Trstu. Ko se je vključil v delo skoraj po dveh mesecih, odkar se je vrnil iz Mehike, smo ga vključili v vodstvo partije in mu omogočili polno aktivnost. Vključili smo ga tudi neposredno v pripravo za ustanovni kongres KP Svobodnega tržaškega ozemlja. Predlagali smo mu, da bi predsedoval kongresu in tako manifestiral vzklajenost naših pogledov. (Trditev Vidalija, da smo ga predlagali celo za sekretarja partije, ni resnična).

Kmalu pa smo začutili kritično ost napram naši politiki, tako na zborovanjih, ki jih je prirejal po Tržaškem, pa tudi v coni B, zlasti pa ko smo razpravljali o vsebini in politični platformi ustanovnega kongresa KP STO. Na eni od sej izvršnega komiteja partije, ko smo razpravljali o materialih za kongres, je Vidali odkrito napadel politiko partije. Dejal je, da se v teh materialih, zlasti v uvodnem političnem delu, izraža naš nacionalizem oziroma jugoslovanski imperializem in s tem obsojal celotno našo politiko med vojno in po njej ter stališče Jugoslavije do tržaškega vprašanja. Hkrati pa je obsojal tudi naše kritično stališče do politike informacijskega biroja KPI v Trstu, ki je razvijal nam nasprotno dejavnost. Moram reči, da sem na napad Vidalija zelo ostro reagiral. V obliki vprašanja sem mu dejal kdo pravzaprav je, odkod prihaja in kaj je tam dosedaj počenjal, s kakšno nalogo prihaja k nam, da si naenkrat jemlje pravico tako grobo in kar počez ocenjevati in obsojati naš boj v teku štiriletne vojne in po njej, medtem ko je bil ves ta čas odsoten. Nastala je mučna situacija in Vidali se je na to umaknil z izgovorom, da ni tako mislil, temveč le na nekatere napake, ki lahko navajajo na tako oceno. Danes skuša to zanikati, prvi da se tega ne spominja.

O tem dogodku sem pozneje razmišljal, ko sem prebral njegovo knjigo Od Mehike do Murmanska. V tej knjigi Vidali opisuje, kako se je po porazu španske republikanske vojske, skupaj z drugimi borci mednarodnih brigad, umaknil v Francijo. Ko je prišel v Pariz se je srečal z vprašanjem kam sedaj: ali naj gre v Sovjetsko zvezo na počitek, ali pa v Ameriko, kjer naj bi organiziral pomoč španskim beguncem in drugim iz mednarodnih brigad, kar mu je priporočala tudi Stassova, predsednica kominternovske organizacije Rdeče pomoči. (Dejansko je ta bila organizacija sovjetske partije). Izbral je seveda drugo pot. Tako je na španski ambasadi v Parizu dobil potni list na drugo ime in s potrebnimi vizumi ter količino denarja, 18. marca 1939 se vkrcal na tedaj najbolj luksuzno čezoceansko ladjo «Qeen Mary» in se 23. marca izkrcal v New Yorku. Vendar ni bil dolgo v Združenih državah Amerike, češ da ga je ameriška policija izvohala in intenzivno iskala. Zato so mu prijatelji priporočali naj gre v Mehiko. Sredi aprila tega leta je bil že tam. V Mehiki pod vročim soncem je preživel celih osem let. Preživel je v miru vso drugo svetovno vojno, medtem ko smo mi krvaveli na raznih evropskih bojiščih proti fašističnemu agresorju.

Zivljenje v Mehiki dokaj podrobno opisuje. Tako izvemo, da se je ukvarjal z razno politično aktivnostjo med italijansko in špansko emigracijo, se povezoval z južnoameriškimi progresivnimi gibanji, zlasti veliko težo daje političnemu boju proti revizionistu Borwderju iz vodstva ameriške partije. Posebno intenzivno in v obliki dnevnika opisuje čas, ko je fašistična Italija zašla v težave in končno kapitulirala, pa vse do svojega odhoda iz Mehike februarja 1947. Ves dnevnik je dejansko prežet z željo, da bi se vrnil v Italijo in se vključil v vrste italijanskih partizanov, vendar mu to ne uspeva, ker mu Združene države Amerike ne dajo vizuma za prehod. Tako je prisiljen ostati v Mehiki in od daleč spremljati, kar se dogaja v njegovi domovini. Dokaj neprepričljiv razlog za mednarodnega potnika kot je bil Vidali, ki je kot član mednarodne (komminternovske) organizacije Rdeče pomoči vedno premagoval vse pregrede in ovire, da je prišel na zaželjeni cilj. Tokrat pa mu to preprečujejo trmasti Amerikanci, ki mu nočejo dati prehodnega vizuma. V nekem trenutku «tesnobe» je vzdihoval, kako vesel jetno tako Amerika kot Sovjetska zveza nočeta, da bi se vrnil v Italijo. Čeprav je bilo v tem nekaj veličanja svoje pomembnosti, je bilo morda tudi kar ček resnice. Tako je z balkona svojega stanovanja v četrtem nadstropju opazoval živopisni vrvež nenem glavnih trgov velemesta Mehike in sanjaril kako italijanski partizani osvobajajo obširna ozemlja od nacifašističnih okupatorjev in v osvobojenih krajih uvajajo ljudsko oblast.

Sestanek Kmečke zveze in Konzorcija Naša zemlja z razlaščenci na Proseku

«Brez trdnega zagotovila o odškodninah nobenega preverjanja stanja zemljišč!»

V Soščevi hiši na Proseku je bil predsinočnjim sestanek med predstavniki Kmečke zveze in Konzorcija razlaščencev Naša zemlja ter lastniki parcel, po katerih namerava podjetje Place Moulin speljati avtocestni odsek med Nabrežino in Prosekom. Podjetje je sporočilo, da bo v dneh 8., 9. in 10. avgusta preverjalo stanje teh zemljišč (nahajajo se na območjih devinsko - nabrežinske, zgoniške in deloma tržaške občine) in prevzelo posest nad njimi.

Zastopniki KZ in NZ sta prizadetim lastnikom — vseh je okrog 300 — obrazložili značilnosti te prve razlastitvene faze, obenem pa sta jim razjasnili položaj, ki je nastal po znani razsodbi ustavnega sodišča. Danes ni mogoče vedeti, po kakšnem ključu se bodo v bodoče določale odškodnine: se bodo oblikovale po agrarni ali tržni vrednosti? To za prizadete ne more biti vseeno, a to hkrati pogojuje tudi sam postopek o ugotavljuanju stanja parcel. Primer: doslej so obdelan vinograd plačali ne glede na število trt, toda na podlagi tržne vrednosti bi preveritev stanja morala biti mnogo bolj temeljita, upoštevati bi morala količino nasajenih trt, koliko vina se bo iz njih dalo iztisniti itd. Skratka, tržna vrednost bi morala ustrezati strogim gospodarskim kriterijem. Vzemimo gozd: eno vrednost ima, če je neposekan, drugo pa, če je posekan. Prav tako ne more biti vseeno, če je na parceli denimo, topla greda ali kakšna druga naprava, ali pa ni na njej ničesar takšnega. Da ne bi pozneje prišlo do sitnosti, bi lastnikom kazalo svoja zemljišča lepo pofotografirati in si tako za vsak primer pripraviti dokazno gradivo. Tudi sicer je nujno, da je lastnik zemljišča ob cenitvi navzoč, saj bo le tako preprečil napake pri preverjanju in učinkoviteje branil svoj interes; v lastnikovi odsotnosti sta cenilcu dovolj dve priči, da opravi svoje delo, toda, ali bo cenitev stoodstotno verodostojna?

Na sestanku je bila obravnavana tudi juridična plat problema. Točneje je govor bil o tem, kakšna jamstva bodo imeli lastniki, ki jim avgusta preverijo stanje zemljišč, glede odškodnine. Na podlagi zakonskih določil, ki jih je ustavno sodišče razveljavilo, oziroma na osnovi februarja in marca podpisanih sporazumnih pogodb («accordo bonario»), bi razlaščenci morali prejeti najpozneje 30 dni po sporazumni pogodbi 80 odstotkov odškodnine, kot jo je določal razveljavljeni zakon — znesek bi vsekakor pomenil nekakšen predujem v pričakovanju novega zakona. Tisti, ki so podpisali sporazumno pogodbo, niso prejeli še niti lire. Kaj pa tedaj oni, ki so bili na sestanku v Soščevi hiši, ki torej še ničesar niso podpisali? Jamstev nimajo prav nobenih. Prav zato je s proseškega sestanka izzvenela odločna zahteva po gotovi garanciji,

da se prizadetim v sprejemljivem roku izplača vsaj takšna akontacija kakršna pritiče tistim, ki so sporazumno pogodbo že podpisali. Brez najtrdnejšega jamstva tem smislu, so dejali med vročo razpravo zemljiški lastniki, ne bo prav nobenega ugotavljanja o stanju naših parcel!

Ljudje so torej upravičeno zaskrbljeni in ogorčeni. Predstavniki Kmečke zveze in Konzorcija razlaščencev Naša zemlja so jim zagotovili, da bodo še naprej enako odločno kot so sedaj branili njihove pravice. Prav zaradi tega pa je potrebno, da razlaščenci ohranijo dosedanjo enotnost in ne gredo na limanice tistim, ki bi morebiti to enotnost radi razbili.

Pa še eno vprašanje se postavlja: je odlok o nujnostni začasni zasedbi parcele, ki avtomatično steče ob preveritvi zemljiškega stanja, sploh še veljaven, potem ko je ustavno sodišče razveljavilo zakon o razlastitvah?

In: Place Moulin je menilo, da lastnikov ne more plačati, češ da je po razsodbi ustavnega sodišča nastala zakonodajna vrzel. To ni res. V veljavi je zakon štev 2359 iz leta 1865, ki odreja, da je za razlaščeno zemljo treba plačati odškodnino na podlagi njene tržne vrednosti. (dg)

Sinoči sestanek med podjetjem Place Moulin in razlaščenci

Predstavniki podjetja Place Moulin, ki ima v zakupu gradnjo avtoceste, so sinoči povabili na sestanek 40 lastnikov parcel, po katerih bo speljan avtocestni odsek Nabrežina - Križ, da bi se z njimi domenili o odškodnini za razlaščeno zemljo. Navzoči so bili tudi zastopniki Kmečke zveze, Konzorcija razlaščencev «Naša zemlja», KGS, devinsko - nabrežinske in zgoniške občine ter SKGZ.

Kmečka zveza in Konzorcij «Naša zemlja», sta ponovila zahtevo, naj podjetje spoštuje sprejete obveze in prizadetim izplača na račun 80 odstotkov odškodnine. Predstavniki podjetja so pojasnili, da to s pričo znane razsodbe ustavnega sodišča ni mogoče, da pa so pripravljeni takoj poravnati 50 odstotkov odškodnine. KZ in NZ sta si sporazumno z razlaščenci pridržala pravico, da zadevo podrobneje proučita.

Narkoman «samoizdajal» zdravniške recepte

Livio Sacchetti je 23-letni narkoman. Kljub vsakodnevni potrebi po večjih vsotah denarja za nakup heroina, nima redne zaposlitve. Kako se preživlja? Večinoma se bavi s protizakonitimi posli, kot so razpečevanje mamil, prekupčevanje z ukradenimi predmeti, še najraje pa s tatvino. Zato ni čudno, da slej ali prej pade v roke policije, ki ga stalno nadzira.

Liviu Sacchettiju so prejšnje dni policisti pregledali stanovanje, ker so sumili, da je avtor tatvin po stanovanjih in gostilnah, do katerih je še posebno v zadnjih časih prišlo v precejšnjem številu. Kazalo je, da je bil sum neutemeljen, kajti Sacchetti ni imel na domu v Stari istrski ulici 24 nič posebnega. Izjema je bila knjižica z zdravniškimi recepti. Z njo pa se je začela preiskava, ki se je za Sacchettija hudo končala: policija ga je prijavila sodstvu in obtožila tatvine v obremenilnih okoliščinah, ponarejanja zdravniških receptov in večkratne goljufije na škodo Pediatrične klinike in Inštituta za vzgojo v otroški bolnici Burlo Garofolo, Inštituta za kirurško patologijo v glavni bolnici ter deželne SAUB.

Kot je obtoženec sam priznal, se je pred nekaj meseci skušal rešiti zasvojenosti s heroinom. Zgodilo pa se je, da je šel iz dežja pod kap. Zdravnica mu je namreč predpisala injekcije proti bolečinam, ki nastopijo, ko zmanjka v telesu mamila.

Sacchetti pa je terapijo tolmačil po svoje: namesto, da bi si analgetik vbrizgal v mišice, si ga je v žilo.

Sacchetti je obiskal nekaj zdravnikov v otroški bolnici, izprosil je dva recepta, ob tem pa je izkoristil njihovo nepozornost in izmaknil iz omar nekaj knjižic z recepti. V Pediatrični kliniki je nekaj listov z recepti iztrgal, v Inštitutu za patološko kirurgijo pa je v uri, ko ni bilo nikogar, ukradel pečat Inštituta. Z njim je žigosal recepte, ki jih je — logično sam podpisoval. V «samoizdaji» receptov je bil Sacchetti zelo «vesten». Pripisal je celo stavek, s katerim se je oprostil plačevanja takse na zdravila. Skupno je «izdal» približno 40 receptov, od katerih je veliko tudi preprodal znancem.

Praznik po miljskih ulicah ob zaključku poletnih centrov

Po miljskih ulicah bo danes popoldne prav veselo, saj se bo tu od zgodnjih popoldanskih ur do večera odvijal zaključni praznik otrok, ki so se julija udeležili poletnih centrov. V Miljah sta bila letos dva poletna centra, pričela sta se 11. julija, organizirala pa ju je miljska občinska uprava, ki se s podobnimi pobudami ukvarja že deset let. Prvi center je bil namenjen manjšim otrokom, in sicer od tretjega do sedmega leta starosti, drugega pa so obiskovali otroci stari od sedem do enajst let. Za malčke, bilo jih je približno sto, sta skrbeli dve skupini animatorjev ter učitelj plavanja, ki je oba poletna centra spremljal na kopanje. Naj povemo še, da so se v centra, s šolabusom, vozili otroci iz celotne miljske občine, med njimi je bilo tudi kakih deset slovenskih otrok, ki so bili vključeni v posebno skupino s slovensko animatorko. Po dogovoru z dolinsko občinsko upravo pa sta bila v miljski center sprejeta tudi dva prizadeta otroka iz dolinske občine, ki sicer obiskujeta slovensko šolo v Dolini in ki sta v centru imela na razpolago potrebni spremljevalki.

Dejavnosti v centru je bilo veliko, otroci so se nad njimi navdušili in vsako jutro radi odhajali na šolabus. To je bilo nedvomno v veliko pomoč staršem, predvsem tistim, ki so zaposleni in nimajo časa, da bi se ves dan posvetili svojim malčkom. S pomočjo vzgojiteljev so se otroci igrali, tekmovali v raznih igrah in športnih panogah, v hladnih učilnicah pa so oblikovali različne materiale, izdelovali kipce in mozaike iz kamnov, šivali usnje in izdelovali papirnate zmaje. V vse te dejavnosti je bila uspešno vključena tudi skupina prizadetih otrok, ki je za dva tedna sodelovala s člani skupine «Laboratorio studio H», ki deluje v okviru posebne vzgojne službe CEST v Trstu in ki skuša vpeljati umsko ali duševno prizadete mladoletnike v različne obrtne dejavnosti. Trije tedni so bili torej za miljske otroke nadvse zanimivi, zanimiv pa bo tudi današnji popoldan, ko se bodo zbrali v vrtovih Europa in se pozabavali ob igrah in glasbi. Tu bodo na stojnicah na ogled tudi izdelki otrok. Zaključno praznovanje se bo pričelo ob štirih, ko bodo otroci na večjih in manjših kolesih prevozili miljske ulice v tekmovalni dirki. —sp—

Hudo ranjen ribič

Ulica Venezian je bila sinoči okrog 22. ure prizorišče prometne nesreče, v kateri se je hudo ranil 25-leteni ribič Salvatore Guerra iz Ul. Torino 28. Fant se je vozil na motornem kolesu po Ul. Venezian proti Nabrežju, ko je v višini št. 15 verjetno zaradi pretirane hitrosti izgubil oblast nad vozilom in se prevrnil. Pri tem se je hudo udaril po obrazu, glavi in prsnem košu. Z rečilcem RK so ga prepeljali v bolnico, kjer so ga sprejeli na oddelku za oživljanje s pridržano prognozo.

Poleti v gledališču Verdi

Operetni festival in dekolteji

Vsi se želijo v poletnih mesecih nazabavati, razvedriti, pozabiti na vsakodnevne skrbi, potovati, počitnikovati, skratka, uživati.

Tržačani, oziroma del Tržačanov, se zabavajo pri gledanju operetnih predstav, ki potekajo tudi letos v gledališču Verdi. Kar dve predstavi sta bili že na programu, opereta «Madama di Tebe», ki so jo že odigrali in pa «Čardaška princesa», ki bo na programu še nekaj dni, nato pa bo 5. avgusta premiera še tretje operete letošnjega festivala in sicer «Viktorija in njen huzar».

O operetah samih ne bi hotela povedati nobene besede, niti resne, niti neresne — to je pač delo kritikov. Rada pa bi rekla nekaj besed o tržaškem operetnem festivalu kot takem in o publiki, ki mu tako zvesto iz leta v leto sledi.

Pravijo, da nima opereta nikjer tolikšnega uspeha, kot ga ima v Trstu, zato se lahko tudi samo naše mesto pohvali z operetnim festivalom in s tako zvestim občinstvom, da so vse predstave razprodane še preden se festival sploh začne.

Za kakšno publiko gre? V glavnem je to tržaška gospoda, tista, ki je že permanentno abonirana na vse operne predstave in ki sledi tudi vsem operetnim predstavam ne samo z ušesi poznavalca dobre glasbe in v glavnem tudi dobrega petja in igre, temveč tudi s srcem in spomini na tiste «lepe stare čase», ko se je vse življenje odvijalo v tempu valčka.

Ta gospoda zaseda seveda boljše prostore v parterju, na balkonu in v ložah. Na galeriji in na stojišču so vsi ostali, ki si še lahko izborijo kak sedež, ali vsaj stojišče, da prisluhnejo vedno lepim in prijetnim operetnim melodijam.

Seveda takoj ločiš tistega gledalca, ki ima sedež v parterju od onega, ki se stiska tam nekje na vrhu na stojišču. Gospe v parterju so v dolgih, večernih oblekah, z večernimi pričeskami, močno naličene in tudi nakita ne manjka. Ostali gledalci so oblečeni preprosto. Zanima jih predstava in ne razkazovanje toalet.

No, tudi glede oblačil je treba povedati, da se je v zadnjem času marsikaj spremenilo. Včasih je bilo nedopustno, da bi se kdo drznil priti v gledališče Verdi, če ni bil v večerni obleki, ali smokingu. Danes se le še starejše dame in gospodje držijo teh pravil, vsi ostali v glavnem ne. In tako si lahko radovednež ogleduje v pavzi vsa mogoča oblačila — od večernih oblek, ki se jim «leta» že močno poznajo, pa do bolj modernih oblek, številnih dekoltejev (v glavnem na najbolj neprimernih osebkih), mlada generacija tržaške gospode pa si privošči kar minikrila, kavbojke, kasuals oblačila in drugo.

Še ves avgust bodo potekale predstave in vedno bodo razprodane. Pravijo, da si jih hodijo pogledat celo iz Vidma, Benetk, Tržiča in še avstrijske Koroške.

Ni kaj reči, Trst je prav rojen za opereto. Škoda, da traja lepo in prijetno razpoloženje, ob gledanju lahkih in zabavnih zgodb in ob poslušanju lepe in prijetne glasbe le dve, tri ure. Potem se človek povrne v resničnost, ki ni ne rožnata, niti zabavna in ki nima skorajda nikoli tako srečnega konca, kot ga ima opereta. N. L.

ŠD Vesna prireja od jutri do ponedeljka na prireditvenem prostoru v Križu (med pokrajinsko cesto in državno cesto št. 202) vaški praznik. Vse tri večere bo ples, jutri in v nedeljo z ansamblom Lojzeta Furlana, v ponedeljek pa z ansamblom Pomlad iz Ricmanj. Delovali bodo dobro založeni kioski s pristno domačo kapljico.

Čiščenje predora

Med nočne delavce gre vsekakor prišteti moškega, ki čisti predor Sandrinelli. Zrak ni najboljši, prednost poklica je le v tem, da ti ni treba delati pod soncem v teh dnevih pasje vročine

Poletni sprehod po tržaških knjigarnah

Nezahtevno čtivo za pod sončnik gre te dni najbolje v prodajo

Dobro napisana, toda lažje vsebine — takšna je bistvena značilnost knjige, ki gre v letošnjem poletju najbolje v prodajo. Po tržaških knjigarnah so nam namreč povedali, da so za počitniško branje prodali največ takih knjig, ki se jih «lepo bere», ker so pač oblikovno dobro sestavljene, z vsebino pa zajemajo vrsto vprašanj, vendar jih prej «pripovedujejo», kot da bi jim skušali seči do bistva.

V tej prvenstveni težnji dejanskoni razlik med slovenskimi in italijanskimi bralci. Slovenski kupci, kot so nam povedali v Tržaški knjigarni, te vročih mesecih najraje segajo po romanih z ljubezensko ali pustolovsko vsebino. V glavnem gre za dela avtorjev, ki so dobri pripovedniki in znajo zgodbo napeto razviti in jo nato vešče pripeljati do konca.

V tej zvrsti seveda prednjačijo tuji pisci, kot sta na primer Konsalik ali Simmel, in ki so v slovenščino dobro prevedeni. Ob takih delih pa so zelo priljubljeni tudi veliko slabše izdelani in skromneje zastavljeni žepni zvezki zbirke Doktor roman, ki gredo dobro v promet.

Med slovenskimi deli so še vedno izredno priljubljena tista, ki se nanašajo na obdobje narodnoosvobodilne borbe. Tako je občinstvo dobro sprejelo in seveda v pretežni meri tudi kupilo zadnjo knjigo znanega «partizanskega pripovednika» Svetine z naslovom Med nebom in peklom.

Medtem ko v knjigarni že pripravljajo pulte in police za šolske knjige in potrebščine, pa je še vedno veliko povpraševanja po raznih turističnih vodičih, avtokartah ali sploh po literaturi, ki je namenjena turizmu in počitniškim dejavnostim. V Tržaški knjigarni seveda največ odjemalcev sprašuje za vodiče po slovenskih gorah ali pa za opis z napotki o številnih središčih ob Jadranu.

Pripovedništvo kot zvrst je tudi v italijanskih knjigarnah v Trstu na čelu lestvice prodanih knjig. «Poletje je pravzaprav letos nekako rešilo roman iz krize, v katero je zabredel», so na primer zatrjevali v knjigarni Cappelli. Razumljivo, da je šlo predvsem za prodajo teh knjig, ki so se zadnje čase nevarno kopičile po policah. «Tekoče napisan tekst z zgodbo, ki ni prekomplicirano predstavljena, dasi nikakor ne sme biti plehka, je najprimernejše čtivo za pod sončnik ali prijetno senčico v gorah», je odgovorni za knjigarno Cappelli utemeljeval prejšnjo trditev.

V tak širok izbor pridejo seveda tako imenovani klasiki, ki jih imajo v italijanščini v številnih izdajah, od razkošnejših do priročnih žepnih izdaj. V veliki knjigarni na Korzu na primer zelo dobro prodajajo številne zbirke «klasičnih romanov», ki se ob kakovosti avtorjev lahko hkrati ponašajo tudi z relativno nizko ceno in manjšim formatom.

K večjemu povpraševanju po široko vzeto pripovednih delih so odločilno pripomogle tudi razne nagrade kot sta Strega in Campiello, saj gredo vsa nagrajena dela dobro v prodajo.

V knjigarni Borsatti pa so prodali tudi veliko izvodov del, ki se nanašajo na sedanji politični položaj in ki so jih napisali znani italijanski novinarji. Zelo zaželene so tudi novitete, kot je na primer Zgodovina grške filozofije izpod nespecialističnega peresa De Crescenza. Pa tudi razne knjige o telovadbi in shujševalnih dietah so v tem vročem in počitniškem obdobju visoko na lestvici prodanih knjig.

Občutno je v vseh knjigarnah poskočila prodaja turističnih vodičev, saj so se tudi Tržačani nehali rogati «turistom s severa», ki se odpravijo na pot opremljeni z vsemi potrebnimi informacijami.

Ob koncu mini-ankete še majhna, grenka opazka; povsod so radi odgovarjali na zastavljena vprašanja, le v knjigarni Universitas v drevoredu XX. septembra so odvrnili, da novinarjem Primorskega dnevnika nimajo kaj povedati. (bip)

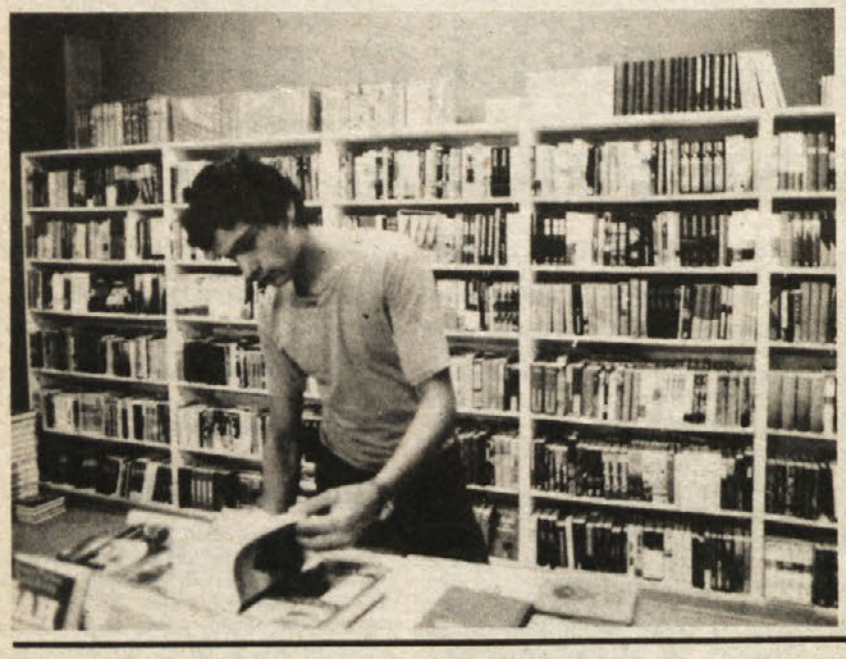

Prireditve tudi v Miljah in v mestu

Od danes v Zgoniku festival tiska KPI

Od danes do nedelje bo v mestu in v okolici na sporedu več festivalov komunističnega tiska, ki jih prirejajo krajevne sekcije KPI. Festivali bodo tako na programu v Zgoniku, v Miljah, pri Sv. Jakobu in na Elizejskih poljanah.

V Zgoniku se bo prireditev odvijala na razstavišènem prostoru in sicer na pobudo občinske sekcije KPI «Just Pegan». Kioske z jedačo in pijačo bodo odprli drevi ob 19. uri, v večernih urah pa bo ples z ansamblom Lojzeta Furlana. Jutri ob 16. uri bo na programu turnir v briškoli, ob 20. uri pa bo koncert slovenskega kantavtorja Tomaža Domiclja. Program bo sklenil ples z ansamblom «Pomlad». V nedeljo so prireditelji pripravili turnir v balincanju (ob 9. uri) ter slikarski natečaj za otroke (ob 10. uri), v večernih urah bo nastopila godba na pihala od Koroščev, nakar bo shod, na katerem bosta govorila deželni svetovalec Boris Iskra in članica tajništva tržaške federacije KPI Perla Lusa. Festival se bo zaključil s plesom ob zvokih ansambla «Pomlad».

V Miljah se bo festival komunističnega tiska odvijal v slikovitem okviru nabrežja Venezia. Danes zvečer bo na sporedu solidarnostna prireditev s čilskim ljudstvom ob sodelovanju glasbene skupine «Mayllku». V nedeljo ob 21. uri pa si bo občinstvo lahko ogledalo satirični kabaret «Le Balcon».

V okviru festivala «Unità in Dela» pri Sv. Jakobu (na vrtu za Vatikanom) bo jutri večer ljudskih pesmi, ob 19. uri pa bo na programu okrogla miza na temo «Biti Tržačani danes: izvori naše kulture». Na festivalu na Elizejskih poljanah (Ul. S. Marco 52) pa bo v nedeljo na programu okrogla miza o problematiki ljudskih gradenj IACP, pred razpravo pa bo govoril načelnik svetovalske skupine KPI v občinskem svetu Calabria.

Drevi bo v Devinu, v okviru poletne manifestacije «Duino Estate», na sporedu predstava barvnih diapozitivov o Krasu, ki jih je posnel Pino Sfregola. Igralci gledališke skupine Gruppo d'arte drammatica iz Trsta pa bodo spremljali slike z branjem poetičnega teksta Riccittoja Stringherja.

Izleti

SPDT javlja, da je v nedeljo, 31. t.m., odhod avtobusa za izlet na Triglav ob 6. uri izpred sodnijske palače.

Prispevki

V spomin na moža in očeta Viktorja Oto daruje družina 100.000 lir za onkološki oddelek otroške bolnišnice «Burlo Garofolo».

Obvestilo Kmečke zveze

Člen 12 deželnega zakona 910 /66 predvideva podeljevanje posojil po znižani obrestni meri za nakup kmetijskih strojev in drugih potrebščin. Zakon predvideva podeljevanje posojil v višini 50 od sto kupne cene za vse tiste, ki niso vpisani v SCAU (in se torej pretežno ne ukvarjajo s kmetijstvom), za poklicne kmete pa bodo posojila dosegla 60 od sto kupne cene.

Za prejem posojil je treba vložiti prošnjo na navadnem papirju skupno s katastrskim izvlečkom obdelane zemlje in proračunom predvidenega stroška (v treh kopijah).

Za vse ostale informacije in pojasnila naj se interesenti zglasijo v uradih Kmečke zveze v Ul. Cicerone 8/b.

Šolske vesti

Tečaj 150 ur za dosego diplome srednje šole. V tajništvih srednjih šol I. Cankar pri Sv. Jakobu v Trstu in Simon Gregorčič v Dolini se vrši vpisovanje za tečaj 150 ur za šolsko leto 1983/84. Na tečaj se lahko vpišejo vsi tisti, ki so dopolnili 16 let in nimajo še diplome nižje srednje šole. Vpisovanje se vrši vsak dan v dopoldanskih urah do vključno 21. septembra 1983.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)

Trg Cavana 1, Trg Giotti (Sv. Frančiška) 1, Prosek, Milje (Lungomare Venezia 3).

Gledališča

VERDI
Jutri ob 20.30 peta predstava Kalmanove operete «Čardaška princesa». Ponovitev v nedeljo ob 18. uri.

CANKARJEV DOM
Razstave
Do 24. avgusta (sprejemna dvorana) 15. mednarodni grafični bienale.

Vstopnice so v prodaji pri blagajni Cankarjevega doma v Emonskem predelu od ponedeljka do petka, od 9. do 11. in od 16. do 20. ure, ob sobotah, od 9. do 11. ure in pred pričetkom predstave.

Kino

Ariston «Il verdetto». Režija Sidney Lumet.
Eden Zaprto zaradi počitnic.
Nazionale Dvorana št. 1 ob 16.00 «Orgasmo non stop». Prepovedan mladini pod 18. letom. Dvorana št. 2 «Baby blu». Prepovedan mladini pod 18. letom. Dvorana št. 3 «Il piacere delle ninfomani». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Grattacielo 16.30 «Poltergeist». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Mignon 16.00 «Agente 007 - Solo per i tuoi occhi».
Aurora 17.00 «Bladeruner».
Capitol 17.00 «Creasing».
Cristallo Zaprto do 11. avgusta.
Fenice Do 5. avgusta zaprto zaradi počitnic.
Radio 15.30 «Desiderio erotico». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Vittorio Veneto Zaprto zaradi počitnic do 30. t.m.
Lumiere Do 30. avgusta zaprto zaradi počitnic.
Moderno Zaprto.
Giardino pubblico 21.15 «Quella sporca dozzina».

Čestitke

Danes bo v škednju ugasil 11. svečko ALJOŠA TAUČER. Vse najboljše v življenju, obilo uspehov v šoli in da bi bil vedno zdrav in priden mu želita nona Justa in nono Rudi.

Danes praznuje 74 let

RUDOLF ŠKABAR

Vse najboljše mu želijo vsi njegovi, predvsem pa vnuki Aljoša, Alenka, Irina in David.

Razstave

V tržaški občinski galeriji na Trgu Unità se bodo zvrstile v mesecu avgustu naslednje razstave: od 3. do 10. avgusta bosta razstavljali Adriana Scarizza in Margherita Velia Ferluga; od 11. do 19. avgusta razstavljata Edoardo Pirusel in Giuliano Giachelli; od 20. do 28. avgusta Renzo Pillon in Sandro Vanon. Od 29. avgusta do 5. septembra pa bo ex tempore «Trg Unità d'Italia».

V Tržaški kreditni banki razstavlja Atilij Kralj svoja zadnja dela z morskimi motivi.

29., 30. in 31. julija
v Zgoniku
FESTIVAL KOMUNISTIČNEGA TISKA

Razna obvestila

Godbeno društvo Prosek priredi danes, 29. t.m., koncert pri cerkvi na Proseku. Vabljeni!

ŠD Primorec - Trebče organizira danes, 29., jutri, 30. in v nedeljo, 31. t.m., v Dolinkah pri Trebčah tradicionalni praznik športa. Na lepem prostoru in z možnostjo lahkega parkiranja se bomo za tri dni zabavali ob zvokih ansambla The Lords. Točili bomo domače vino.

SKD Tabor - Prosvetni dom od jutri, 30. t.m., bo društveni bar odprt vsak dan od 17. ure dalje.

Zveza slovenskih kulturnih društev obvešča, da v mesecih julij in avgust posluje vsak dan od 8. ure do 12.30, v sredah in četrtkih tudi od 16. do 19. ure. Uradi bodo popolnoma zaprti od 8. do 15. avgusta.

KD J. Rapotec organizira šagro v Prebenegu jutri, 30. in 31. julija ter 1. avgusta. Vabljeni!

Slovenska kulturno-gospodarska zveza obvešča, da v mesecih julij in avgust posluje za stranke od 8.30 do 12.30.

PD Kolonkovec priredi jutri 30. in 31. julija ob prazniku zavetnice sv. Marije Magdalene vaški praznik in razstavo starega kovaškega, kleparskega in čevljarskega obrtniškega orodja.

Slovenski raziskovalni inštitut SLORi sporoča, da bodo uradi zaprti od 1. do 15. avgusta.

Včeraj-danes

Danes, PETEK, 29. julija
MARTA

Sonce vzide ob 5.44 in zatone ob 20.38 — Dolžina dneva 14.54 — Luna vzide ob 23.04 in zatone ob 9.51.

Jutri, SOBOTA, 30. julija
KRILAN

Vreme včeraj: temperatura zraka 29,0 stopinje, zračni tlak 1017,4 mb. ustaljen, brezvetrje, vlaga 69-odstotna, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 28,1 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Steve Ruggiero, Sergio Di Patria, Michela Schiavon, Fausto Milos, Fabrizio Biagi, Christian Livieri, Renzo Geromella, Rita Giannoccaro.

UMRLI SO: 25-letni Bernardin Criscuolo, 79-letni Carlo Godelli, 71-letna Caterina Mastilica por. Tenze, 95-letna Amalia Trager vd. Peres, 75-letni Giuseppe Pellegrin, 36-letni Giuseppe Vascotto, 74-letni Ervino Salateo, 68-letna Marcella Dapisin vd. Tozzi, 79-letni Luigi Parma, 81-letni Vittorio Sabadin, 73-letni Libero Hvastja, 88-letna Rosa Marini vd. Gropazzi, 45-letni Carlo Kobald, 82-letna Elena detta Jolanda Nobile vd. Ostir, 73-letni Enrico Serschen, 59-letni Giovanni Bellazzi, 64-letni Ernesto Bevilacqua, 75-letna Domenica Spongia por. Tromba, 83-letna Caterina Carlon vd. Bellossi.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124, Bazovica: tel. 226-165, Opčine: tel. 211-001, Zgonik: tel. 225-596, Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 21. do 8. ure tel. 732-627, predpraznična od 14. do 21. ure in praznična od 8. do 20.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Trg Oberdan 2, Ul. T. Vecellio 24, Zorutti 19, Ul. Bonomea 93, Prosek, Milje (Lungomare Venezia 3).
(od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30)
Trg Cavana 1, Trg Giotti (Sv. Frančiška) 1.

Mali oglasi

telefon (040) 79 46 72

PRODAM voz primeren za frezo ali traktor, nosilnost 1,5 tone. Telefonirati 229433.
HIŠO v najem ali na prodaj na Krasu ali v okolici išče petdesetletni zakonski par. Telefonirati 213042.
ESTETIKA MILENA — Nabrežina 145 — tel. 200-181. Urnik: od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19.30, ob sobotah zaprto.
PRODAM fiat 500 v dobrem stanju z revizijo. Telefonirati na telefonsko št. 213661.
MOŠKI išče žensko srednjih let, brez obveznosti, za prijateljstvo in eventualno skupno življenje. Pismene ponudbe na Primorski dnevnik. Ul. dei Montecchi 6, pod šifro «Brez obveznosti».
OSMICO je odprl Milko Cibic na Proseku št. 386.
MALA psička se je zgubila v okolici železarne pod Škednjem ali Sv. Ane. Ime ji je Peggy, je bele barve, ima dolgo dlako, vidi le na eno oko. Najditelj naj telefonira na 815924.
PRODAM hišo na Kontovelu št. 25, v dobrem stanju, 80 kv. m. Telefonirati na št. 220-601 od 13. do 14.30.
OSMICO je odprl Ivan Ušaj v Nabrežini št. 8.

MENJALNICA vseh tujih valut

28. 7. 1983

Ameriški dolar	1.548,–
Kanadski dolar	1.250,–
Švicarski frank	728,–
Danska krona	162,–
Norveška krona	209,–
Švedska krona	199,–
Holandski florint	527,–
Francoski frank	196,–
Belgijski frank	26,–
Funt šterling	2.360,–
Irski šterling	1.860,–
Nemška marka	590,–
Avstrijski šiling	83,50
Portugalski escudo	12,–
Pezeta	10,–
Jen	5,–
Avstralski dolar	1.270,–
Drahma	17,–
Debeli dinar	14,–
Mali dinar	15,–

BCIIB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10

Festival jugoslovanskega igranega filma v Pulju

«Rdeči Boogie» Karpa Godine med žvižgi in ploskanjem

PULJ — Tretji slovenski film v konkurenci za zlato areno je bil «Rdeči boogie ali kaj ti je deklica», delo režiserja Karpa Acimoviča Godine. Ta film zamejska publika že pozna, saj je bil predstavljen tudi v Gorici in v Trstu in je naš dnevnik o tem že obširno poročal. Bralci se bodo morda vprašali, kako to, da se vrtijo v Pulju filmi, ki so že doživeli premiero in običajno predvajanje v kinodvoranah. Da ne bo informacija o festivalu izkrivljena, moramo pojasniti, da so tudi na sporedu festivala filmi, ki zajemajo enoletni trud jugoslovanskih filmskih delavcev, to je, da se v Pulju prikazujejo filmi posneti skozi celo leto.

Vrnimo se k slovenskemu filmu «Rdeči boogie». Le-ta govori o skupini mladih glasbenikov, ki jim je poverjena dolžnost, da glasbeno dvigajo moralo ljudstva v težkem povojnem obdobju. Filmu je občinstvo v Areni burno zaploskalo, ploskanju pa se je pridružil tudi val žvižganja, kar se je zgodilo obema prejšnjima slovenskima filmoma. V začasni lestvici za nagrado publike (občinstvo mora oddati ob izhodu iz Arene listek s svojo preferenco), je «Rdeči boogie» na spodnjem delu, medtem ko je kritika v oceni filma deljena. Saša Schrott nam je na primer izjavil, da je film zelo dober, vendar ga moti ponavljajoči se obseg filma in nefunkcionalna filmska montaža. Od drugih virov pa smo izvedeli, da se «Boogie» poteguje za zlato areno in da bo morda povabljen na beneški festival (doslej je že sodeloval na londonskem festivalu), skupno z najbolj priljubljenim delom letošnjega Pulja, filmom Franka Baletiča «Balkan express». Karpa Godine letos v Pulju ni bilo, srečali pa smo dramaturga njegovega filma, Igorja Koršiča, ki nam je povedal, da pripravljajo z Godino in scenaristom Brankom Šömnom zaključek «Trilogije o umetniku» (prvi Karpov celovečerni film «Splav meduze» govori o srbskih pesnikih v tridesetih letih).

Novi film bo postavljen v časovni presledek med letnicama 1960 in 1970 in če bo vse steklo najboljše, bo film pripravljen že za prihodnji festival. Omenili smo odziv publike na slovenski film: občutek imamo, da gledalci ne razumejo slovenska dela in zato tudi tako odločno reagirajo. Že res, da Arena ni najbolj primeren kraj za pravilno dojemanje filma, saj je bolj prilika za srečanje in prijetno kramljanje. V tem vzdušju zato izstopajo komedije in komercialni filmi, kot na primer včerajšnji hrvaški film «Medeni mesec» režiserja Nikole Babiča, ki pikantno (če že ne pornografsko) prikazuje življenje zagrebške elitne družbe. Ekipo filma je publika nagradila z radodarnim ploskanjem, kar pa še ne pomeni, da so taki in podobni filmi tudi dobri.

I. P.

Razstava slikarja A. Burrija na otoku Giudecca

Z gondolo do informela

Informalni ali abstraktni slikar Alberto Burri je pripravil te dni obiskovalcem Benetk zanimivo presenečenje. V zapuščeni pomorski delavnici Giudecce je priredil razstavo svojih neobičajnih del: 17 slik velikih dimenzij (3,60 x 2,50 m) in ogromne železne strukture. Burrijeva umetnost pa nudi obenem tudi možnost turistom, da tradicionalne oglede mesta dopolnijo in spoznajo tako še druga in refleksivna besedila, kar je skoraj zasenčilo njegovo pesniško delo. Bil pa je tudi samosvoj in pomemben pesnik. Vse gradivo je izbral, prevedel in v spremni besedi predstavil Aleš Berger, ki gotovo ni imel lahkega dela saj tega francoskega pisca in pesnika pri nas skoraj ne poznamo. Res pa je, da ima zato knjiga predvsem namen opozoriti na utemeljitelja nadrealizma in vsaj v površnih obrisih predstaviti njegovo poezijo in programsko spisje. Knjiga je zato namenjena bolj literarnim sladokuscem kot širokim vrstam prijateljev poezije.

Jiržiju Wolkerju bo mnogo bolj zanimiv za slovenske bralce. Ne samo zaradi bližine češke moderne poezije, katere predstavnik je Wolker (1920-1924), temveč tudi zaradi pomena Wolkerja za socialno liriko. In to še posebno za nas, ki smo ga zelo nesistematično prevajali, da tudi po vojni nismo dobili dostojnega izbora, čeprav velja Wolker za klasika socialne poezije. Vsaj tako je napisal slovenski urednik Dušan Ludvik, ki je za sedanjo izdajo izbral in prevzel pesmi ter napisal izdaji tudi spremno besedo. V njej govori o kratkem pesnikovem življenju, o njegovi poeziji in prevajanju pri nas in drugih jugoslovanskih narodih. Dejstvo je, da smo tudi z nekaterimi novejšimi prevodi dobili slabo predstavitev Jiržija Wolkerja. Svetovno pomembnega pesnika proletarskega življenja, krivic in upora, pa bo gotovo popravila sedanja izdaja.

Pesnik **Pablo Neruda** (51. zvezek Lirike) je predstavljen v izboru in prevodih pesnika Jožeta Udoviča, ki je napisal knjigi na pot tudi spremno besedo za slovenskega prijatelja poezije. Sicer je ta južnoameriški in svetovni pesnik slovenskim bralcem bolje poznan, saj smo ga dobili v zbirki Nobelovih nagrajencev. Tako poznamo Nerudo kot pesnika boja in pesnika čustev, zanj osebno je bila intimnost višek poezije. Pregled njegove celotne ustvarjalnosti v spremni besedi in soliden izbor iz njegovih zbirk pa pomeni ponovno približanje Nerude slovenskim bralcem.

Sl. Ru.

Tri nove knjige v zbirki «Lirika»

Že sam naslov knjižne zbirke Lirika pove, da gre za zbirko poezije; za zbirko domače in svetovne poezije, ki ji že sama zunanja podoba knjig — belo platno in elegantni podolgasti format daje pečat nežne krhkosti in subtilne liričnosti. Urednik zbirke je Lojze Krakar, ki zagnano skrbi, da zbirka ne usahne. Sedanji 49. 50. in 51. zvezek to namorno izpričujejo. Založba Mladinska knjiga daje zbirki vso potrebno podporo.

André Berton (1896-1966) je znan predvsem kot utemeljitelj in dolgoletni usmerjevalec dohodkovnega in umetnostnega gibanja, ki si je nadelo ime nadrealizem in ki je v umetnosti, tako v literaturi kot v upodabljajoči umetnosti, zapustilo bogate sledove. Beton je zato pisal programske sestavke, osebno izpovedna in refleksivna besedila, kar je skoraj zasenčilo njegovo pesniško delo. Bil pa je tudi samosvoj in pomemben pesnik. Vse gradivo je izbral, prevedel in v spremni besedi predstavil Aleš Berger, ki gotovo ni imel lahkega dela saj tega francoskega pisca in pesnika pri nas skoraj ne poznamo. Res pa je, da ima zato knjiga predvsem namen opozoriti na utemeljitelja nadrealizma in vsaj v površnih obrisih predstaviti njegovo poezijo in programsko spisje. Knjiga je zato namenjena bolj literarnim sladokuscem kot širokim vrstam prijateljev poezije.

Jiržiju Wolkerju bo mnogo bolj zanimiv za slovenske bralce. Ne samo zaradi bližine češke moderne poezije, katere predstavnik je Wolker (1920-1924), temveč tudi zaradi pomena Wolkerja za socialno liriko. In to še posebno za nas, ki smo ga zelo nesistematično prevajali, da tudi po vojni nismo dobili dostojnega izbora, čeprav velja Wolker za klasika socialne poezije. Vsaj tako je napisal slovenski urednik Dušan Ludvik, ki je za sedanjo izdajo izbral in prevzel pesmi ter napisal izdaji tudi spremno besedo. V njej govori o kratkem pesnikovem življenju, o njegovi poeziji in prevajanju pri nas in drugih jugoslovanskih narodih. Dejstvo je, da smo tudi z nekaterimi novejšimi prevodi dobili slabo predstavitev Jiržija Wolkerja. Svetovno pomembnega pesnika proletarskega življenja, krivic in upora, pa bo gotovo popravila sedanja izdaja.

Pesnik **Pablo Neruda** (51. zvezek Lirike) je predstavljen v izboru in prevodih pesnika Jožeta Udoviča, ki je napisal knjigi na pot tudi spremno besedo za slovenskega prijatelja poezije. Sicer je ta južnoameriški in svetovni pesnik slovenskim bralcem bolje poznan, saj smo ga dobili v zbirki Nobelovih nagrajencev. Tako poznamo Nerudo kot pesnika boja in pesnika čustev, zanj osebno je bila intimnost višek poezije. Pregled njegove celotne ustvarjalnosti v spremni besedi in soliden izbor iz njegovih zbirk pa pomeni ponovno približanje Nerude slovenskim bralcem.

Sl. Ru.

radiotelevizija

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

Prvi kanal

13.00 Želja po glasbi: W. A. Mozart
13.30 TV dnevnik
13.45 Joe il rosso - film
15.05 Mister Fantasy - glasbena oddaja
15.55 Happy days
16.20 Oddaja o živalih - 3. del
17.00 - 19.45 Fresco fresco
17.10 Astroboy - 18. epizoda
17.30 V studiu z gosti in glasbo
18.00 Colorado - dokler bodo tekle vode - 4. in zadnja epizoda
18.30 Dober tek, in potem . . .
18.45 Disco fresk
19.00 D'Artagnan - 6. in zadnje nadaljevanje
19.30 Glej in zmagaj
19.45 Almanah jutrišnjega dne in vremenske razmere
20.00 TV dnevnik
20.30 Tam tam - Aktualnosti Dnevnika 1
21.25 «La donna è mobile» - film
22.45 Dnevnik
22.55 Firence: Bezbol, 18. evropsko prvenstvo
23.55 Dnevnik - žadnje vesti

Drugi kanal

13.00 TV dnevnik - ob 13. uri
13.15 Izložba Azzurro '83
14.00 Tako je - 4. epizoda
14.30 Leto 2.000 se bliža
15.15 «La vita agra» - film
17.00 - 18.40 Poletni tandem
Risanka
Zabavajmo se z . . . - TV film
Čebelica Maja
L'uccello di fuoco
18.40 TV dnevnik - Športne vesti
18.50 Giallo, arancione, rosso . . . quasi azzurro
19.45 TV dnevnik
20.30 Storia di un italiano
Film z Albertom Sordijem - prva epizoda
21.40 Dnevnik - Dossier
22.30 Dnevnik
22.40 Oblega - 2. del
23.55 Dnevnik - Zadnje vesti

Tretji kanal

16.00 Cervia: smučanje na vodi
17.00 Sabljanje
18.00 Avantura
18.45 Sto mest Italije: Milan
19.00 TV dnevnik
19.25 Un festival sotto i trulli
19.55 Kamera in spomin
20.05 Šolska vzgojna oddaja
20.30 Zgodbe in kronike z mednarodnega baletnega festivala
21.10 TV dnevnik
21.35 Gledališče s snemalno kamero
23.15 Concertone

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

Ljubljana

18.15 Poročila
18.20 Festival jugoslovanskih plesnih orkestrov Radenci '83
18.50 Tarzan
19.15 Risanka
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
20.00 Rockfordovi dosjeji, nanizanka
21.20 Nočni kino:
Kdo bo skrbel za trgovino - film Igra Jerry Lewis
22.35 TV dnevnik
22.10 TVD danes
22.00 Zeit im Bild - Čas v sliki

Danes bodo v okviru oddaje Odprta meja med drugimi na sporedu tudi naslednje vesti:

TRST — Čebele in čebelji izdelki
GORICA — Kopalci na Soči
GORICA — Odlaganje smeti
GORICA — Goriška pokrita tržnica

Koper

14.00 in 17.30 Odprta meja
18.00 Plavanje: Reka - prvenstvo Balkana
19.00 Aktualna tema
19.30 TVD stičišče
19.45 Ryan - TV film
20.45 Nihče ne živi večno - film
Igrata John Garfield in Geraldine Fitzgerald

Zagreb

15.50 Videostrani
16.00 Poletno popoldne
18.15 Otroški spored
18.45 Balkanski festival Ohrid '83
20.00 Rockfordovi dosjeji - TV nanizanka
21.00 Dober večer - zabavno glasbena oddaja
22.00 Kultura srca

ZASEBNE POSTAJE

CANALE 5

8.30 Dober dan Italija
8.35 Phyllis - TV film
9.00 Alice - TV film
9.30 Mary Tyler Moore, TV film
10.00 Lou Grant - TV film
11.00 Giorno per giorno - TV roman
11.30 Rubriche
12.00 Il mio amico Arnold - TV film
12.30 Help!
13.00 Il pranzo è servito - nagradna igra
13.30 Sentieri - TV roman
15.30 Questo mondo è meraviglioso - film
17.00 Search - TV film
18.00 La piccola grande Nell - TV film
18.30 Popcorn - glasbeni spektakel
19.00 Tutti a casa - TV film
19.30 Kung-fu - TV film
20.25 Arabesque - TV film
21.25 Ultimo domicilio conosciuto - film
23.25 Šport - Golf in jadranje
0.25 La dalia azzurra - film

RETE QUATTRO

8.30 Risanke
9.30 I superamici - risanke
10.00 L'orso e il cagnolino - risanke
10.30 Sinceramente tua - film
12.00 Operazione sottoveste - TV film
12.30 Otroci doktorja Jamisona - TV film
13.00 Professione medico - TV film
14.00 Agua viva - TV novela
14.45 Non lascerò mai mio figlio - film
16.30 Risanke
18.00 Star Blazers - risanke
18.30 Quella casa nella prateria - TV film
19.30 Quincy - TV film
20.30 Vento caldo - film
22.40 FBI - TV film
Pianeta Terra - film

ITALIA 1

8.30 Risanke
9.30 Adolescenza inquieta - TV novela
10.00 La tela del ragno - film
12.00 Get Smart - TV film
12.30 Vita da strega - TV film
13.00 Bim bum bam
14.00 Adolescenza inquieta - TV novela
14.30 E' un piacere fare affari - film
16.25 Bim bum bam
18.00 La grande vallata - TV film
19.00 Wonder Woman - TV film
20.00 Soldato Benjamin - TV film
20.30 I migliori anni della nostra vita - film
23.40 La leggenda dei sette vampiri - film
1.10 Cannon - TV film

TELEPADOVA

10.00 Monjiro - TV film
11.00 Missione pericolosa - film
13.00 Risanke
14.00 Laura - TV film
14.30 Ultimo indizio - TV film
15.30 Risanke
20.30 Due tigri e una carogna - film
22.00 Ultimo indizio - TV film
23.00 Monjiro - TV film
24.00 Attenti alle vedove - film

TRIVENETA

9.30 Hanna e Barbera - TV film
10.00 Monitor
12.30 Horoskop
12.50 Polvere di stelle - TV film
14.00 Gli eroi di Hogan - TV film
14.30 Film
16.00 Filmski program
16.30 Harry O' - TV film
17.30 Hanna e Barbera - Risanke
18.10 Honey West - TV film
19.00 Vse o motorjih
20.00 Sempre tre sempre infallibili - TV film
21.00 Film
22.30 Film
24.00 Horoskop
3.10 Agente speciale - TV film

TELEFRIULI

12.45 TV dnevnik
13.00 The Beverly Hillbillies - TV film
13.30 Il richiamo della foresta
18.00 The Beverly Hillbillies - TV film
18.30 Gunsmoke - TV film
19.25 TV dnevnik
20.00 Rubrika
20.40 La storia di Wanda - film
22.00 Horoskop
22.05 TV dnevnik
22.30 Minuzzolo - film
0.35 A[illegible]t-jour

[illegible]EQUATTRO

8.30 [illegible]ezava z Italio 1
19.00 [illegible]godki in komentarji

RADIO

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Radijski dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 - 10.00 Radijski mozaik: Trim za vsakogar, Glasbena matineja; 9.15 Roman v nadaljevanjih «Noč do jutra»; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 - 13.00 Opoldanski zbornik: Glasbeni potpuri; 12.00 Na počitnice; 13.20 Zborovska glasba: slovenske umetne in ljudske pesmi; 13.40 Instrumentalni solisti; 14.10 - 16.00 Mladinsko popoldne: od ekrana do ekrana; 15.45 Literarni listi; 16.00 Klasični album; 17.10 - 19.00 Razširjeni obzornik: Zimzelene melodije; 17.30 Rubrika; 18.00 Kulturni dogodki.

RADIO KOPER

(Italijanski program)

7.15, 12.30, 15.30, 18.30 Dnevne vesti; 6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 19.30 Poročila; 6.00 Glasba za dobro jutro; 7.00 Horoskop; 7.30 in 8.32 Glasba; 8.45 Turistični napotki; 9.00 Štirje koraki; 9.15 Edig Galletti; 9.32 Pisma Lucianu; 10.35 Vrtiljak; 11.00 Svet mladih; 11.35 Glasbeni program; 12.00 Glasba po željah; 14.40 Kultura in umetnost; 15.45 Edizione musicale Italvox; 16.00 Popevke tedna; 16.15 La Vera Romagna; 16.32 in 17.00 Glasba; 17.32 Gran prix; 18.12, 18.45 in 19.40 Ob prijetni glasbi.

RADIO KOPER

(Slovenski program)

6.30, 13.00, 14.00, 15.00 Poročila; 6.00 Otvoritev - glasba za dobro jutro, Jutranji koledar; 6.15 Vremenska napoved, Pravočasno svetuje zavarovalna skupnost Triglav, Čestne razmere, Ekonomska priporočila, Objave; 6.45 Prometni servis, Napoved radijskih in TV programov; 7.00 Zaključek; 7.15 Val 202, Prisluhnite med glasbo; 13.10 Predstavitev popoldanskega programa; 13.20 Zanimivosti, reportaže, pogovori; 13.45 Mladi izvajalci, Objave, kinospored, ekonomska priporočila; 14.20 Naši zbori; 14.35 Glasbene želje poslušalcev po telefonu; 15.25 Ekonomska priporočila; 15.30 Jeklotehna; 15.45 Ekonomska priporočila; 16.00 Dogodki in odmevi; 16.30 Glasba po željah; 17.00 Primorski dnevnik, Objave; 17.30 Pogovor o . . .; 18.00 Zaključek.

V okviru oddaje Primorski dnevnik bosta ob 17. uri na sporedu reportaži: iz Barda v Benečiji: «Slikarstvo brez meja» - bienale, iz Nove Gorice: Izvršni odbor Ljubljanske banke. Ob 17.30 v oddaji «Pogovor o . . .» pa pogovor o delu Društva slabovidnih na obalno-kraškem območju.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 8.30 Jutranji glasbeni program; 9.00 Radio anghe noi; 11.00 Spominske pesmi; 11.34 La Certosa di Parma; 11.58, 12.58, 14.58 Zeleni val; 14.28 Šolska vzgojna oddaja; 15.00 Sever Jug in obratno; 16.00 Il Paginone; 17.25 Globetrotter; 18.00 Hipoteza; 16.30 Glasbena zabava; 19.25 Prijetna glasba; 19.30 Radiouno jazz; 20.00 «Il bersaglio»; 22.30 Orkester v noči; 22.58 Zeleni val; 23.05 Telefonski poziv; 23.28 Nočni program.

RADIO OPČINE

20.00 Lahko noč želi . . . (pravljica); 20.30 Klapa Rock.

LJUBLJANA

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 14.00, 15.00 Poročila; 4.30 - 8.00 Jutranji program - glasba; 5.50 Rekreacija; 6.35 Vremenska napoved za pomorščake; 7.20 Sprehod po tržnici; 7.35 Prometne informacije; 7.45 Dobro jutro, otroci; 7.55 Iz naših sporedov; 8.05 Za šolarje; 8.35 Glasbena pravljica; 8.45 Naši umetniki mladim poslušalcem; 9.05 Z glasbo v dober dan; 9.35 Napotki za naše goste iz tujine; 10.05 Rezervirano za...; 11.05 Ali poznate? Mihail Glinka: Ivan Susanin; 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji; 12.00 Na današnji dan; 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Vedri zvoki; 13.00 Danes do 13.00 - Iz naših krajev - Iz naših sporedov; 13.20 Osmrtnice, obvestila in zabavna glasba; 13.30 Od melodije do melodije; 13.50 Človek in zdravje; 14.05 Emil Adamič: Tatarska suita; 14.25 Vrtiljak; 15.05 Radio danes, radio jutri; 15.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.55 Minute za EP; 16.00 Dogodki in odmevi; 16.30 Obvestila in zabavna glasba; 16.35 Vrtiljak, vmes: Napotki za turiste; 17.00 Studio ob 17.00; 18.00 Pojemo in godemo; 18.15 Gremo v kino; 19.00 Radijski dnevnik; 19.25 Obvestila in zabavna glasba; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Vsa zemlja bo z nami zapela . . . poje Tržaški partizanski zbor, gost v studiu je dirigent Oskar Kjuder.

Suša preti kmetijskim pridelkom

Pomanjkanje vode v Števerjanu ter rekordne mere termometra

Vroče je. Dosegli smo najvišje temperature v letošnjem poletju in čeprav si vsi želimo, da bi poletje še trajalo polna dva meseca, si vendarle želimo vsaj nekaj hladu. Včeraj je bila najvišja temperatura v Gorici 35,1 stopinje, najnižja pa 22 stopinj. To je sicer bilo nekaj manj kot dan prej, 27. julija, ko smo v Gorici zabeležili 36 stopinj. Vendar pa kar precejšnja vlaga nas še bolj nadleguje. Če smo na tako vročino in vlago jezni tisti, ki smo ostali v mestu in smo na delu si lahko predstavljate kako so zaradi te neznosne vročine in k njej spadajoče suše jezni kmetje. Ni dežja, zaradi tega je marsikateri pridelek v nevarnosti. Vsaj nekaj vode bi bilo potrebne, da bi se zemlja odžejala in da bi pridelki bolje rasli. Z marsikaterega drevesa je že odpadlo orumenelo listje, kot da bi bili že v jeseni. Edini, ki so zaradi vročine zadovoljni so sladoledarji in kavarnarji, ki prodajajo žejnim ljudem kope sladoleda, hladne pijače in tudi lubenice, ki so v Gorici kar dvakrat dražje kot v Trstu, kjer je na tem področju kar precej konkurence med prodajalci.

Če ljudje razumljivo iščejo hlad v gozdu ob vodah, tako ob Soči kot ob Vipavi, v bazenu ali ob morju, je z vodo, ki doteka iz pip položaj čisto drugačen. V prejšnjih dneh smo obširneje pisali, da je v nedeljo manjkala voda na goriškem Krasu, na Vrhu, v Doberdobu, na Poljanah in v Dolu, da je pomanjkanje vode v Gorici.

Danes, oziroma že nekaj dni, je na vrsti Števerjan. V tej občini imajo probleme z vodo že od pamtiveka. Najprej so imeli lastni vodovod. Ko so napravili pred leti novega so bile kapacitete cevi takšne, da niso zadoščale potrebam. Potem so se navezali na CAFO. To potom goriškega mestnega podjetja v Gorici. Tako so se Števerjanci rešili velikih stroškov. Ko bi bili imeli vodovod sami bi bila zanje cena vode neznansko visoka. CAFO pa ima enake cene na vsem območju kjer posluje.

Vode pa je bilo v Števerjanu vedno premalo. Zaradi tega so že pred leti odločili, da bodo vodovod ojačili. Dela pa potekajo prepočasi. Lani in predlanskim so gradili oz. ojačevali vodovod v nekaterih predelih vasi. Sedaj je na vrsti Ščedno in glavna pot je razkopana, saj tu polagajo nove cevi, ki bodo omogočale večji pritok vode iz Gorice. Sicer ni tu problem, kajti vode iz Gorice priha-ja v Števerjan premalo. Podobno kot v višja nadstropja stolpnic v Gorici, kjer niso niti v sredo niti včeraj imeli vode.

V Števerjanu imajo težave z vodo že več dni. V normalnih časih je voda prihajala v količini 200 litrov na sekundo. Sedaj pa prihaja baje v količini 40 litrov na minuto, kar ne zadošča niti potrebam ene družine. Še najhuje je v popoldanskih in večernih urah, ko tudi v Gorici porabijo največ vode. V Števerjanu sicer upajo da bo letos zadnjič da bodo imeli težave z vodo.

Kar se Gorice same tiče pa lahko povemo, da voda manjka na gradu, v stolpnicah in še marsikje drugje. Za vse to je seveda kriva pretirana poraba s strani tistih, ki to zmorejo. Na mestnem podjetju so nam povedali, da bi morala občinska uprava kaznovati tiste, ki uporabljajo vodo v namakalne namene ali v druge take namene, ki sodijo v prepoved. Vendar nam ni znano, da bi bil kdo zaradi tega kaznovan. Ko gremo po stranskih cestah lahko vidimo kako mnogi mirno zalivajo gredice ali vinograde. Ista prepoved uporabe vode v te namene bi morala veljati na podeželju. Vendar pa se zdi, da občine le grozijo z globami.

Zamejski borci in aktivisti na proslavi IX. korpusa

Slovesnost bo v Novi Gorici 11. septembra

Poročali smo že, da bo letos 11. septembra v Novi Gorici svečana proslava 40-letnice ustanovitve IX. korpusa. Praznovanje bo sovpadalo z občinskim praznikom v Novi Gorici, saj so v tem središču Severne Primorske za svoj praznik izbrali prav pomembni obletnici splošne ljudske vstaje slovenskega primorskega ljudstva v septembru 1943 in priključitve Primorske k matični Jugoslaviji v septembru 1947.

Letošnja proslava IX. korpusa bo ena najmnožičnejših in najpomembnejših partizanskih proslav v Sloveniji. To je čisto razumljivo, saj je bil IX. korpusa tista vojaška edinica, ki so jo sestavljali predvsem primorski ljudje, ki so se borili predvsem za osvoboditev svojih krajih izpod fašistične oblasti in za priključitev k matični domovini.

Na proslavo bodo prišli torej bivši borci in aktivisti iz vseh krajev Primorske in Slovenije. Prišli bodo seveda tudi iz zamejstva.

Od slavnostnega dne nas loči le malo več kot mesec dni. Zaradi tega opozarja Združenje aktivistov osvobodilnega gibanja na Goriškem vse bivše borce, aktiviste, vse ki so kakorkoli sodelovali in pomagali v narodnoosvobodilnem boju, da pridejo ta dan na proslavo v Novo Gorico. Ta bo v dopoldanskih urah na velikem travniku pred stavbo občinske skupščine v Novi Gorici.

Da ne bodo šli ljudje na proslavo neorganizirano in posamično, vabi Združenje aktivistov, da se bivši borci in aktivisti javijo na sedežu SKGZ v Ulici Malta 2 (tel. 84-644), v dopoldanskih urah, od 10. do 12. ure, kasneje do 20. avgusta. Vsaka enota nekdanje partizanske vojske bo imela zborno mesto na slavnostnem prostoru. Za udeležence bo poskrbljeno tudi za parkirišče nedaleč od prireditvenega prostora. Poskrbljeno bo tudi za prehrano, da se ne bo treba loviti in čakati v dolgih vrstah.

Povedano je tud, da se bo zbiranje aktivistov pričelo v Novi Gorici ob 10. uri, odhod na slavnostni prostor bo pol ure kasneje, ob 11. uri bo slavnostna proslava.

Borci in aktivisti naj se zglasijo na že omenjenem uradu SKGZ v Gorici, pojasnila pa dobijo tudi pri vaških odbornikih OF in borčevskih sekcij.

Čimveč ljudi na proslavo 40-letnice ustanovitve IX. korpusa!

DEŽURNA LEKARNA V GORICI Baldini, Korzo Verdi 57, tel. 84-

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU Alla salute, Ul. Cosulich, tel. 72-

Predstavništvo Gorice omejeno

Goričan Mario Brancati v novem deželnem odboru

Goričan Mario Brancati je v novi deželni vladi odbornik za turizem in šport. Brancati pripada krščanskodemokratski stranki in je bil na nedavnih volitvah izvoljen kot prvi na listi KD, dobil je namreč največ preferenčnih glasov. Brancati je bil svetovalec že v prejšnjem deželnem svetu. Še prej je bil svetovalec in odbornik v goriškem občinskem svetu. Pripada struji forzanovistov.

Njegov strankarski kolega Bruno Longo, iz Tržiča, je bil izvoljen za načelnika demokristjanske svetovalske skupine v deželnem svetu. Longo je morotejec, bil je v deželni svet izvoljen prvič. Prej je bil svetovalec v goriškem pokrajinskem svetu in do začetka letošnjega leta pokrajinski tajnik KD za Goriško.

Goriška bo v tej mandatni dobi imela v deželnem svetu enega odbornika. V Gorici stvar komentirajo tako, da je bila teža Goriške v deželni vladi v prvih mandatnih dobah bolj vidna. V prvi mandatni dobi so bili v odboru Tripani, Cocianni in Devetag, prav tako v drugi mandatni dobi. Potem so se vrste pričele krčiti in že v prejšnji mandatni dobi je v odboru ostal le Tripani. Vendar ni imel več pomembnega odborništva za finance, marveč drugorazredno odborništvo za krajevne uprave.

Sicer pa se v Gorici tolažimo z dejstvom, da ni Trst na boljšem, saj ima samo enega odbornika. Največ mest, vrh vsega najpomembnejših, so si porazdelili Videmčani in Pordenonci. Teža dežele je šla v Furlanijo.

Taborniki RMV so se vrnili

Taborniki Rodu modrega vala so v sredo zvečer s prihodom na novogoriško železniško postajo uspešno zaključili letošnji tabor v Završnici nad Žirovnico. O taborjenju smo se pogovorili z nekaterimi udeleženci goriške čete. Pogovore bomo objavili čez nekaj dni.

Praznik v Doberdobu

V okviru praznika, ki ga na občinskem prireditvenem prostoru v Doberdobu priredi ŠZ Mladost bo danes na sporedu tekmovanje v briškoli. Sicer bo v Doberdobu živahno vse dni praznika, ki bo trajal do ponedeljka, saj je na sporedu veliko tekmovanj za mlade in tudi starejše. V ponedeljek bo velika tombola z visokimi denarnimi nagradami. Vse dni bo ples.

Ob ponedeljkovem požaru na Krasu

Paziti moramo, da ne uničimo dragocenega gozdnega bogastva

Ni moč ugotoviti, kolikšna je bila škoda požara, ki je v ponedeljek popoldne zajel vso traso med Tržičem in Medjo vasjo, in zaradi katerega je bilo uničenega veliko z bori pokritega gozda. Največ škode so imeli na območju blizu Medje vasi, vendar je škoda precejšnja tudi na tržiškem območju.

Pred vojno je bil na tem griču obsežen gozd. Tudi ta del Krasa so pogozdili že v avstrijskih časih, s pogozdovanjem so nadaljevali med vojnama. Med vojno, ko ni bilo drv za kurjavo, so prebivalci Tržiča popolnoma posekali vse drevje na griču nad mestom in tudi v drugih bližnjih krajih. Podoba gričev okrog Tržiča je bila takoj po vojni gola. S pogozdovanjem so pričeli po tej vojni. Dolgo let so tu delali brezposelni, v okrivu tako imenovanih delovišč za brezposelne. To delo je potekalo na dveh območjih na goriškem Krasu, na gričih nad Tržičem in na planoti nad Foljanom - Zagrajem. V tem delu so bili zaposleni tudi številni takrat brezposelni iz slovenskih kraških vasi. Ko so možje dobili zaposlitev v tržiških tovarnah so delo nadaljevale ženske. Spomnimo se, da smo enkrat eno celo

stran Primorskega dnevnika posvetili slovenskim ženam iz Doberdoba, Poljan in Dola, ki so delale na pogozdovalnem območju na Krasu.

Ponedeljkov požar kot tudi drugi, do katerih je prišlo v prejšnjih letih, pa marsikaj tega dela, težkega dela, uniči. Istočasno je to velika škoda za vse gozdno gospodarstvo našega Krasa in konec koncev tudi za ekologijo. V ponedeljek je do požara prišlo zaradi pozabljivosti nekega železničarja pri urejanju zavor vagona tovornega vlaka. Marsikdaj je za požar kriva neprevidnost. Paziti moramo, ko gremo na izlet po gozdovih da ne ustvarjamo ognja, da ne zavržemo ogorka, da ne povzročimo požara.

45-letniki z goriškega Krasa

Pred časom so praznovali svoj «rojstni dan» tudi 45-letniki iz doberdobske občine in z Vrha.

Kot je že običaj so se najprej zbrali pri maši v doberdobski cerkvi. Temu je sledila zakuska v domači gostilni pri Andreju, kjer se je veselje razširilo na celotno družbo in trajalo do zore naslednjega dne, ko so se slavljenci razšli. Povedali so nam, da so bili tudi na ogledu Landarske jame in vile Manin. Osrednja točka sporeda pa je seveda bila večerja in zabava v Petovljah.

Zgornji posnetek so 45-letniki naredili pred doberdobskim spomenikom, od leve proti desni (od zgoraj navzdol) so se fotografu nasmehnili: Marino Croselli, Valerij Radetti, Giordano Battisti, Marino Gerin, Jožef Gergolet, Cita Krulc, Albin Pieri, Bernarda Gerin, Marino Kadež, Marjeta Černic, Jolanda Frandolič, Agentina Vescovi, Elsa Laković, Marija Laković, Marjeta Jarc, Niko Černic, Ostellio Zimolo, Marica Petean, Karla Devetak, Zora Devetta, Emilia Zimolo, Lojzka Jarc in Livio Petean.

Prireditelj je društvo Vipava

V nedeljo kotalkarji na prazniku na Peči

Na kotalkališču na Peči se v teh dneh vrši poletni praznik, ki ga prireja tamkajšnje kulturno-športno društvo Vipava. Pričeli so ga že konec prejšnjega tedna, v petek, s tekmo v briškoli. Najboljši par sta sestavljala Zoro Kovic s Peči in Vilko Tomšič iz Sovodenj, ki sta kot prvo nagrado dobila dva pršuta. Pošteno sta se morala potiti, da sta premagala druge konkurente. Njihov trud pa je bil pošteno poplačan.

V nedeljo zvečer se je kar precej ljudi zbralo na prireditvenem prostoru, da bi sledilo nastopu folkloristov iz Škofje Loke. Ljudje so bili kar navdušeni nad izvajanjem gostov. To je dokaz, da folklorni plesi vedno vlečejo. Vrh vsega pa je prostor, kjer se na Peči vrši prireditev, tudi precej na hladnem mestu in zato je bil užitek še večji.

Poletni praznik se je nadaljeval ves teden, vsak večer so bile športne tekme. Konec tedna bo zvečer spet ples. V nedeljo zvečer, ob 21. uri, pa bo nastopila domača kotalkarska skupina. Spet bomo lahko gledali kotalkarsko revijo, za katero smo bili nekaj časa prikrajšani. V nedeljo zvečer nastopijo tudi mladi folkloristi skupine Lis Lusignutis iz Podturna v Gorici. Nedeljska večerna prireditev bo spet dala priliko našim ljudem, da se zberejo na prireditvenem prostoru v prijetnem kramljanju, ter da tudi nekaj pojedo ter hladnega popijejo.

Prošnje za zvišanje družinske doklade

Sporazum med sindikalno zvezo, vlado in delodajalci, sklenjen letos januarja, predvideva s 1. julijem 1983 zvišanje družinske doklade v sorazmerju z višino letnega dohodka in številom družinskih članov pod 18. letom starosti. V ta namen je center patronažnih služb sindikalne zveze sklenil uvesti brezplačen sprejem prošenj o zvišanju družinskih doklad.

Zainteresirani se morajo zglasiti na sedežu patronažne službe. S seboj naj prinesejo naslednje dokumente: družinski list, številko davčnega kodeksa (moža in žene), davčni obrazec 740 ali 740/S, davčni obrazec 101 ali 201 (oba obrazca glede osebnih dohodkov iz leta 1982) in obrazec prošnje za zvišanje družinske doklade.

POGREBI

Ob 9.30 Mafalda Sandrucci iz splošne bolnišnice v cerkev na Rojce in na glavno goriško pokopališče.

Trčenje v Gorici

Včeraj zjutraj, približno okrog [illegible] ure, je pričlo na križišču med Ul. D'Aosta in Ul. Trento do trčenja med avtomobilom fiat ritmo Goričana Enrica Di Stefana in motornim kolesom, ki ga je upravljal 44-letni Umberto Piccotti. Pri padcu je Piccotti dobil možganski pretres in udarce po raznjem delu telesa. Zdraviti se bo moral 7 dni.

Kino

Gorica

VERDI 18.00—22.00 «Storia di Piera». Prepovedan mladini pod 18. letom.
CORSO Zaprto do 18. avgusta.
VITTORIA 17.45—22.00 «Paradiso erotico». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

PRINCIPE 18.00—22.00 «Testa o croce».
EXCELSIOR 18.00—22.00 «Alta tensione». M. Brooks.

Nova Gorica in okolica

SOČA 19.00—21.00 «Taxi girls. Ameriški erotični film.
SVOBODA 19.00 «Nemirna mejica. Ameriški film. 21.30 «Zgodba o deklatu». Francoski erotični film.
DESKLE 20.30 «Bliskovita pest». Hongkonški film.

Brošurica o Podnanosu in heroju Vojku

Odkritje spomenika narodnemu heroju Janku Premrlu - Vojku in njegovim sovaščanom padlim v narodnoosvobodilnem boju je ponudilo priložnost za objavo brošure «Podnanos v miru in viharju». Tako je tudi Podnanos sledil zgledu tistih primorskih krajev, ki so za priložnost odkritja spomenikov pripravili samostojne preglede predvsem novejše zgodovine kraja. Mimogrede lahko omenimo, da so prizadevanja take vrste pri slovenski etnični manjšini v Italiji rodila pomembnejše sadove. Matični prostor, z izjemo nekaj uspelih izdaj, kot da se ni našel, kot da mu dokazovanje in preverjanje s preteklostjo ni več potrebno. Podnanoška brošura je skromna, neambiciozna in komajda presega časopisno reportažo. Zato moramo že od začetka zapisati, da šembiski izdajatelji (Krajevna organizacija ZZB NOV) niso uporabili prilike, ki bi domačinom pa tudi drugim bralcem pokazala malo širši pogled v novejšo in seveda tudi starejšo zgodovino kraja. Podnanos, nekdanji Šembid (to ime je bilo v začetku petdesetih let preveč svetniško, da bi lahko vzdržalo pred pritiskom gorečnežev), je vas polna starožitja, nekoč ugledno središče gornje Vipavske doline, kjer se je porajal prvi slovenski učbenik o kemiji Matije Vertovca in kjer je ista družina dala uglednega slovenskega glasbenika Franca Premrla in prvega primorskega narodnega heroja Janka Premrla. Vojku in narodnoosvobodilnemu boju v kraju in njegovih podružničnih zaselkih je posvečen pretežni del vsebine brošure. Pripoved je zelo strnjena, grajena predvsem na ustnih virih, zato so se vanjo prikradle tudi napake. Neambicioznost izdajatelja potrjujejo tudi pomanjkljivo opravljeni lektorski posegi, odpravili bi nedoslednosti začetniškega pisanja. Pričujoča kritika ni zlonamerna pač pa želi opozoriti bodoče izdajatelje krajevnih publikacij, da bi se svoje naloge lotili vestno in s spoznanjem, da je vredno v priložnostno krajevno izdajo strniti kar največ gradiva o nekem kraju v preteklosti in današnjosti. Kje naj bo sicer tako znanje ohranjeno, če ne v izdaji, ki lahko služi več generacijam bralcev in poznavalcev. Še danes moremo biti — po stoletih — hvaležni učiteljem postojnskega okraja, ki so nam ohranili celo vrsto vaških kronik (med temi je tudi šembiska). Danes po sto letih ugotavljamo vsestranski napredek človeške družbe, toda zdi se, da se naša obravnava krajevne zgodovine ni posodobila, niti vsebinsko niti metodološko. Ta spoznanja je vtisnilo listanje po brošuri «Podnanos v miru in viharjih» izdane ob odkritju lepega spomenika, ki ga je zasnoval, izdelal in v isti brošuri tudi obrazložil akademski kipar Marko Pogačnik.

b.m.

Še vedno sopiha po Goriški stari dodge Andreja Abuje

Goriški trgovec Andrej Abuja je vsem zelo znana osebnost. Že dolga leta namreč Gorico in okoliške vasi oskrbuje z likerji, ki jih tudi sam proizvaja. Svoj posel pa vrši s tovornjakom, ki je med «vrstniki» res edinstven. Kupil ga je decembra leta 1946 in je verjetno najstarejši tovornjak na Goriškem, saj ima registrsko tablico GO 4636, pomislite!

Ameriški tovornjak znamke dodge ga je kupil med tistimi, ki jih je ameriška vojska uporabljala v drugi svetovni vojni. Točnega števila prevoženih kilometrov Abuja ne pozna, saj se mu je števec ustavil že pred časom. Verjetno jih ne bo prav malo, saj je goriški trgovec v prvih povojnih letih poleg vsakodnevnega poslovanja redno vozil tudi izletnike. Kljub tako «visoki starosti» pa je tovornjak še pri moči in ni povzročil gospodarju nobenih hujših sitnosti. Tudi z nadomestnimi deli gre kot po olju, saj je v vojaškem skladišču v Vidmu tega na pretek.

Ob koncu našega pogovora nam je Andrej Abuja ponudil kozarec pelinkovca, ki ga sam proizvaja in nazdravili smo seveda na dolga leta dragemu dodgeu . . .

Obisk v osmicah na Goriškem

Lojzko Paškulin je na Pilošču ponujal vino in domačo salamo

Tudi v Štandrežu, kot v drugih krajih Goriške, so nekateri kmetje letos povabili na svoj borjač ljubitelje žlahtne vinske kapljice, da bi jim ponudili doma pridelano vino, kak koščck domače salame pa še kaj drugega za pod zob. Osmice so imeli letos v Štandrežu Rudi Marvin, Emil Mučič in Stanko Marušič. Za njimi je v svoji domačiji na Pilošču odprl osmico še Lojzko Paškulin, ki jo je imel odprto najdlje, cela dva tedna.

Na njegovem borjaču pod velikim kostanjem so se vsako popoldne in zvečer zbirali domači ljubitelji vinske kapljice, pa še iz mesta in iz drugih krajev so tja prihajali ljudje, da je bilo težko parkirati vozilo v neposredni bližini. Lojzko pravi, da so gostje prihajali že navsezgodaj in to smo ugotovili tudi ko smo se tja napotili v predpoldanskem času z beležnico v rokah, da bi kaj napisali o tej osmici, prav tako kot smo letos podobne osmice opisali že v Podgori, na Oslavju in v Doberdobu.

Nepoučenim se bo zdelo čudno kako hitro se razširi vest, da je v tem ali drugem kraju odprta osmica. Lojzko Paškulin se je temu prav začudil, saj je osmico letos imel prvič. Prodajal je pinot, malvazijo ter merlot, ki ga dobi od vinogradov, ki so za njegovo hišo na Pilošču. Po poklicu je Lojzko Paškulin pravzaprav delavec. S kmetijstvom pa se ukvarja že precej let, saj je hišo na Pilošču v kateri sedaj živi, kupil pred približno dvajsetimi leti. Hišo je z leti popravil, nekaj je še prizidal. Kupil je tudi nekaj zemlje, vsadil precej trt, ki so mu kmalu obrodile. V prejšnjih letih je vino dobro prodajal. Letos ga je imel nekaj več, pa tudi s prodajo je bilo bolj težko kot prej ker je bila lanska letina zelo obilna. Tako se je tudi Lojzko odločil, kot drugi kmetje, da odpre osmico. Imel je srečo, ker je bilo njegovo vino dobro, ljudje so bili z njim in s postrežbo zadovoljni.

Kako ne bi bili, saj so Lojzko z ženo Danico, ki je za to priliko vzela letni dopust v bolnišnici, pa še s hčerko Iviano in zetom Neviom pa še s sinom Robertom in njegovo zaročenko Alenko, ki je marsikak večer prišla nalašč v Štandrež iz Bazovice, hitro postregli vsakomur, ki je prišel na njihovo dvorišče ter se vsedel za mizo in si zaželel četrtinko belega ali rdečega, pa še domačo salamo, panceto ali še kaj drugega za pod zob. Treba je namreč vedeti, da je za salamo poskrbel sam Lojzko, ki se s klanjem prašičev ukvarja že od mladih nog. Povedal nam je, da je s tem začel že s štirinajstim letom, ko ga je k temu uvedel domači mesar Dolfo. Posel se je Lojzkotu tako dopadel, da je potem s sovaščanom Savom Hobanom leto za letom hodil na domačije Štandrežcev in klal prašiče ter se izkazal kot odličen izdelovalec salam in drugih svinjskih dobrot.

Na Paškulinovem dvorišču je fotograf Romano ujel v aparat skupino domačinov, ki so si tešili žejo

Dva tedna truda polnega dela v osmici so ga precej utrudila. Lojzko pa je zadovoljen, ker je prodal vse kar je imel za prodati. Povedal nam je, da se bo v kratkem zaposlil v neki mesnici, da si bo vsaj še nekaj let plačeval prispevke zato, da bo dobil vsaj dostojno pokojnino. Kako bo z morebitno osmico drugo leto seveda ne ve, saj ne ve kak bo pridelek in če bo imel prihodnje leto čas, da se bo dva tedna ukvarjal s klienti. Seveda bi upali, da bo tako, da ga bomo spet obiskali in se z njim nekoliko pogovorili.

Ko sva kramljala mi je Lojzko Paškulin tudi obujal spomine na svoje udejstvovanje na kulturnem področju. Že celih 35 let je član domačega kulturnega društva Oton Župančič, bil je nekajkrat tudi odbornik, dve leti celo predsednik društva. Ni imel v društvu samo odborniških funkcij, marveč je tudi drugače deloval. Igral je v petdesetih letih, tudi v raznih igrah, ki jih je postavljalo na oder štendreško društvo, in sicer v Miklovi Zali, v Veroniki Deseniški, v Rokovnjačih.

Lepe spomine ima Lojzko Paškulin na svoja mlada leta in na svoje udejstvovanje v kulturnem društvu. Seveda pa je treba misliti tudi in predvsem na življenjsko problematiko in zato si je vedno prizadeval zaslužiti kjerkoli kar se je dalo. Tako z raznimi deli kot s klanjem prašičev in tudi z osmico. V tem zadnjem primeru je imel še srečo, da se je tudi lahko pogovarjal s prijatelji, ki jih najbrž prej ni videl dolge mesece.

MARKO WALTRITSCH

Pri Konjci v Jamljah imajo refošk

Do pred kratkim je v Jamljah imel osmico Jožef Quinzi, pri Konjci po domače. Ko je imel še polne roke dela smo mu nekaj časa ukradli za naslednji pogovor.

«Koliko časa pravzaprav že gojite trte?»

«To je za mene sorazmeroma mlad konjiček, saj sem se s tem začel ukvarjati šele pred štirinajstimi leti ko sem šel v pokoj. Takrat sem od cerkve iz Sel na Krasu kupil ob jugoslovansko - italijansko mejo kos zemlje, da bi uresničil svojo zamisel. Najprej sem zemljišče ogradil (drugače bi mi vse grozdje pojedle srne), zgradil sem majhen hram in vsadil trte. Kaj me je gnalo da sem to sploh storil, bi se morda kdo vprašal. Verjetno to, da sem bil vedno vajen delati (po poklicu sem bil zidar) in sem se nekako «zbal» mirovanja, ki naj bi sovpadalo s penzijo.»

«Vendar to pomeni tudi hud napor?»

«Pri šestdesetih letih se to še da, takrat sem bil še «mlad». Sedaj pa nj več tako in resno nameravam nekaj trt izruti. S trtami je namreč veliko dela, dejansko moram skoraj vse narediti sam in to je kar naporno. Sicer mi je zaradi tega hudo, vendar ne bo šlo drugače.»

«Kako pa je vaše vino šlo v promet?»

«Seveda je tudi Jameljcem, kot vsem Kraševcem, všeč pristna domača kapljica. Belo vino je bilo letos res odlično, zato sem ga v skoraj rekordnem času tudi prodal. Črnega, ki je mešanica merlota in refoška pa sem imel nekaj več, zato ga je še nekaj v zalogi.»

«Vsi kmetje, ki smo jih do sedaj obiskali so nam povedali, da je bila zadnja letina dobra, kaj pa vi predvidevate za letošnjo?»

«Mislim, seveda če ne bo toče ali hude suše, da bo letos pridelek še bolj obilen kot lani.»

«Krasno, dragi Jožef, nasvidenje do prihodnjega poletja . . .»

FABIO GERGOLET

Drago Sedmak **3.**

Fašizem na Goriškem v letu 1923

Če podrobneje spremljamo obnašanje goriške podprefekture po tem sestanku, lahko izluščimo kateri so bili ti «različni slovanski centri», ki vodijo protiitalijansko propagando. 4. marca 1923 bi se moral sestati v Ajdovščini ustanovni občni zbor «Prosvetnega društva». Za sestanek sam in za ustanovitev društva je pripravljalni odbor moral pridobiti dovoljenje goriške podprefekture. V odgovor na prošnjo so dobili dopis sledeče vsebine: «Naznanilo tega odbora glede ustanovitve društva se z ozirom na javni red ne more vzeti na znanje dokler ne bodo končane predpriprave zadevajoče potrditve pravil. Vsled tega se odbor poziva, da odloži zborovanje napovedano za 4. marca in da preneha z vsakim delovanjem v izogibanju posledic, predvidenih v členu 26 zakona z dne 15. 11. 1867 številka 134 in ne glede na rok predviden po členu 7 istega zakona. Podpis: Podprefekt.»

Ne moremo absolutno trditi, da gre v tem primeru za napotke s sestanka v Vidmu, ker je možno, da so različni «krajevni faktorji», od katerih poročil je bilo tudi velikokrat odvisno, ali se bodo izdala ugodna potrdila podprefekture, negativno odgovorili, oziroma namenoma napačno obvestili oblast o možnih ogrožanjih javnega reda.

Javnega reda in miru pa vsekakor niso ogrožale ustanovitve fašijev v naših krajih, s katerimi se je pričelo že prejšnje leto. Fašij v Kojskem, ki je bil v novembru 1922, kmalu po ustanovitvi, razpuščen zaradi nedisciplinе članov, so ponovno ustanovili 15. januarja 1923. leta. V imenu deželne federacije je ustanovitvi prisostvoval in sestanku predsedoval Valentino Numin. Izvolili so tudi nov direktorij krajevnega fašija v katerem so bili: Amelio Poggipollini, Carlo Grammatica, Gioachino Dugo, Giovanni Sfiligoj, Benedikt Marinič, Karel Vuga, Andrej Mavrič, Flavij Četrtič in Alojz Černigoj. Politični tajnik je ponovno postal Poggipollini, administrativni pa Grammatica. V primerjavi s prvim direktorijem je možno ugotoviti, da so izpadli Mario Falcetti, Giuseppe Tisatto, Janez Vidic in Anton Hribar.

Oblasti tudi niso motili krajevni veljaki kot je npr. bil dr. Armando D'Ottone, organizator fašizma v Brdih, ki je grozil bogoslovcu Božidarju Mlekužu s fašističnimi metodami, če ne bo oblast primerno ukrepala, ker je 20. decembra 1922 priobčil v Goriški straži dopis, v katerem je fašiste z Dobrovega zmerjal s prodanci in izdajalci. D'Ottone je, po lastni izjavi, bil ponosen, da je politični tajnik fašija, «ki je v svoji celoti sestavljen iz Slovencev.»

V začetku leta 1923 je bila zgornja Vipavska dolina še brez uradno ustanovljenega fašija, čeprav so se v časopisju že pojavljale novice o copatarjih, organizatorjih Slovenske vladne stranke ipd. Izjema je morda bila Ajdovščina s Šturjami. Po poročilih v «Goriški straži» so imeli fašisti «svoje gnezdo» v Šturijah. Svoje slavno delovanje so začeli v vasi Ustje pri Ajdovščini, kjer so od nekega gostilničarja zahtevali denar za državno obrambo. Čeprav jim je gostilničar dal 10 lir, le da se jih reši, so fašisti zahtevali še enkrat več in mu zatrdili, da bo varen pred pretepi in izgredi. Vso to črno druščino je vodil neki Vacca, za katerega je «Goriška straža» zapisala, da bodo Vipavci «kravi jasli malo višje postavili, pa bo mir.» Očitno je možakar imel domotožje po krajih, kjer so znane take «zaščitne družbe».

Okolica mesta Gorice, ki bi morala biti pod najhujšim udarcem organizatorjev fašizma, je imela organizacijske težave. «Problem» fašija je bil v Šempetru, kjer sta bila Josip Galleusig in Josip Sokol. Po njunem mnenju je bil ta problem tako hud, da sta onadva odstopila v občinskem svetu, kjer sta bila edina fašista. Poudariti je treba, da je bil Galleusig takoj po vojni vladni komisar v Šempetru, Sokol pa je postal odgovorni urednik lista «Nova doba.» Izgovor, da občinske stvari niso v redu, je bil vsekakor pretveza. Kaj sta hotela, se je kmalu pokazalo. Galleusig je npr. zopet postal občinski komisar.

Če so v Šempetru bile «organizacijske težave», pa so Bilje slavile 21. januarja 1923, ko je bil tam posvečen fašistični prapor — gagliardetto. V raznih govorih, ki so jih imeli domačin - predsednik direktorija Rudolf Saunig, ki je bil tudi lastnik opekarne v Biljah, kumica Luisita Vinci in Italo Heiland, je bilo največ hvale na račun Italije, njene veličine in podobnih besed.

Na «Trofeji Marjan»

Splitski Hajduk pregazil beograjskega Partizana

Hajduk — Partizan 3:0 (2:0)

STRELCI: Pešić v 24. min., Sliškovič v 32. min. (11-metrovka), Vulić v 72. min.

HAJDUK: Pudar, Cukrov, Miljuš, Čelić, Čop, Rožić, Zlatko Vujović, Sliškovič, Zoran Vujović, Bursać (v 69. min. Vulić), Pešić.

PARTIZAN: Zavad (v 46. min. Stojić), Radović (v 46. min. Varga), Brojević (v 37. min. Mašić), Dimitrijević (v 48. min. Radulović), Ješić, Radanović, Smajić, Živković, Mance, Martinović, Prekazi.

Deseta, jubilejna «Trofeja Marjan» letos ostane v Splitu. V finalu za prvo mesto je Hajduk povsem nadigral letošnjega jugoslovanskega državnega prvaka Partizana in pokazal, da je pred prvenstvenimi boji že odlično pripravljen. Zlasti je še zadovoljil Blaž Sliškovič, ki je bil tudi proglašen za najboljšega igralca na turnirju, medtem ko je bil Pešić najuspešnejši strelec.

Crvena zvezda — Dinamo 4:0 (1:0)

STRELCI: B. Djurovski v 38. min., Šestić v 58. min., Milojević v 74. min., Randović v 85. min.

CRVENA ZVEZDA: Ivković, P. Djurovski, Stojanović, Banković, Šugar, Elsner (v 75. min. Bandović), Šestić, Savić (v 53. min. Krivokapić), M. Djurovski, Janjanin (v 62. min. Milojević), Mrkela (v 58 min. Blagojević).

DINAMO ZAGREB: Marić, B. Bošnjak, Rumora, Hadžić, Z. Cvetković, Bogdan, Deverić, Cerin (v 60. min. Maričić), Kranjčar (v 80. min. Arnautović), Mlinarić (v 80. min. Krnčević), B. Cvetković.

V srečanju za tretje mesto sta si bili Crvena zvezda in zagrebški Dinamo v prvem polčasu precej enakovredna, v nadaljevanju pa so Beograjčani popolnoma prevzeli vajeti igre v svoje roke. Blaževičevo moštvo je pokazalo, da je še daleč od prave forme in da ga čaka še veliko dela.

Svetovno sabljaško prvenstvo na Dunaju

Italijani pred novim uspehom

Novo kolajno lahko osvojijo tudi v sablji ekipno

DUNAJ — Z zmago proti Romuniji z 9:7 se je Italija uvrstila v polfinale ekipnega sabljaškega turnirja, s čimer si je tudi prvič praktično že zagotovila «pokal narodov».

V prvih dveh kolih, ki sta bili na vrsti v jutranjih urah, je italijanska ekipa brez posebnega naprezanja odpravila Kanado (9:1) in Zahodno Nemčijo (9:2). Nekoliko se je zataknilo proti Romunom. «Azzurri» so že vodili s 7:3 in je kazalo, da imajo zmago v žepu. Nekoliko so popustili, kar so nasprotniki takoj izkoristili in se približali na 7:6 in nato na 8:7, ko pa je Dino Meglio hladnokrvno spravil rezultat na varno. V italijanskem taboru vlada precejšnje zadovoljstvo zlasti zaradi solidnega nastopa veterana, 37-letnega Michela Maffeia, zmagovalca zlatega odličja leta 1971 na Dunaju. Maffei se vrača v odlično formo, saj se je začel pripravljati za olimpijske igre v Los Angelesu.

V današnjem polfinalu se bodo Italijani pomerili s sovjetskimi sabljači, v drugem polfinalu pa bosta Madžarska in Bolgarija. Sovjetska zveza je včeraj z 9:0 premagala Jugoslavijo in Švedsko, z 9:7 Madžarsko in z 9:1 Francijo, Madžarska pa z 9:1 Švedsko in z 9:0 Jugoslavijo ter z 9:6 Poljsko, Bolgarija pa je z 9:1 premagala Veliko Britanijo, z 9:2 Romunijo in z 9:1 Zahodno Nemčijo. Jugoslavija, ki je tudi proti Švedski zgubila z 9:2 je izpadla že v kvalifikacijah.

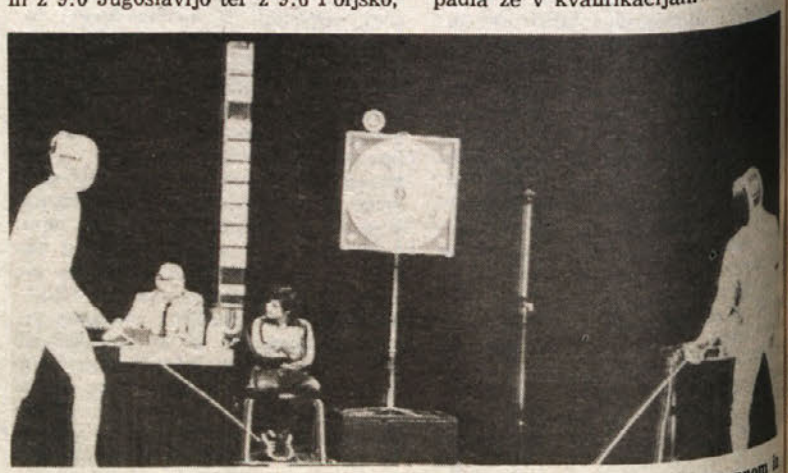

Angelo Mazzoni (med srečanjem proti dobitniku zlate kolajne Borrmannom iz ZRN) je Italiji priboril bronasto odličje v sablji (telefoto AP)

«Azzurra» tretja

NEWPORT — Italijanska jadrnica «Azzurra» je sinoči dosegla nov uspeh in pristala na tretjem mestu lestvice. Premagala je angleško jadrnico «Victory» za 11 sekund. «Azzurra» je regato začela slabo, saj je takoj po startu zaostala za Angleži, nato pa je nadoknadila izgubljeno in prejadrala v vodstvo vse do cilja.

Ta zmaga je za italijansko jadrnico zelo pomembna, saj je, kot rečeno na tretjem mestu lestvice kljub temu, da ima regato manj kot njeni neposredni tekmeci. Včeraj je tudi «Kanada 2» premagala «Francijo 3», vendar so Francozi vložili priziv. Če bo žirija priziv sprejela, bo «Azzurra» celo druga na lestvici, za še nepremagano «Avstralijo 2», s katero se bodo Italijani spopadli danes.

Italija privlačuje

Ko se mu izteče pogodba z Barcelono, bi tudi Maradona rad igral v Italiji

Kratke vesti ○ Kratke vesti

➲ NAMIZNI TENIS — Na 26. namiznoteniškem prvenstvu Evrope je Sovjetska zveza zmagala tako med mladinci kot med mladinkami, bronasto odličje pa sta osvojili Jugoslovani.

VRSTNI RED: **(mladinci)**: 1. SZ, 2. Švedska, 3. Jugoslavija, 4. Madžarska, 5. Anglija; **(mladinke)**: 1. SZ, 2, Anglija, 3. Madžarska, 4. Romunija, 5. ČSSR, 9. Italija, 11. Jugoslavija; **(pionirji)**: 1. Švedska, 2. ČSSR, 3. ZRN, 4. Francija, 5. Anglija, 6. Jugoslavija, 12. Italija; **(pionirke)**: 1. Madžarska, 2. SZ, 3. Romunija, 4. ČSSR, 5. ZRN, 7. Jugoslavija, 14. Italija.

➲ NOGOMET — Prizivna komisija italijanske nogometne zveze je včeraj proučila priziv Cagliarija glede srečanja med Genoo in Interjem. Zgleda pa da bo priziv Cagliarija zavrnjen. Razsodbo bodo sicer sporočili danes zjutraj, vendar je težko verjeti, da bi znova začeli s preiskavo o zadevi, o kateri so prvotno menili, da ne obstaja nikakršen dokaz o krivdi obeh zainteresiranih ekip. Že včeraj pa je Corrado Di Biase arhiviral vprašanje v zvezi z nogometnim sodnikom Giaffredo, ki je obtoževal nepravilnosti druge sodnike in pravil, da so nanj izvajali pritiske.

➲ BOKS — Ernesto Ros je novi italijanski prvak v supervelter kategoriji. Srečanje proti Zappaterri se je končalo v sedmem krogu, ko so sodniki menili, da Zappaterra ne more nadaljevati dvoboja zaradi rane nad levim očesom.

Poletni turnir na Peči

MOŠKA ODBOJKA (SKUPINA B)

Naš prapor — PD Vipava 0:2 (5:15, 8:15)

* * *

Naš prapor — PD Danica 0:2 (8:15, 10:15)

* * *

PD Danica — PD Vipava 1:2 (16:14, 3:15, 10:15)

Tekma je odločala o finalu. Kljub soparni vročini smo gledali zanimivo, včasih tudi živčno srečanje. Prvi obtoženec je bil kot vedno sodnik, ki je sicer nekoliko popustljiv, vsekakor nepristranski. Prevladali so domačini, predvsem zato, ker so imeli popolnejšo ekipo.

* * *

MALI NOGOMET

PD Vipava — Šmartno 3:4

ŽENSKA ODBOJKA

Sovodnje - Kras Dol-Poljane 2:3 (15:9, 15:3, 4:15, 8:15, 13:15)

KRAS: Perše, Devetak, Ferletič, R., N. in M. Lavrenčič, Devetta, Moro.

SOVODNJE: Vižintin, Cotič, Primožič, Cijan, K. in B. Luvisutti, Zavadlav.

MALI NOGOMET

Šmartno — PD Danica 3:2

DANAŠNJI SPORED

ob 19.30 — (ženski finale):
KRAS (Dol-Poljane) - zmagovalec srečanja PD VIPAVA - PD DANICA
ob 21.00 — (moški finale):
PD VIPAVA - O. ŽUPANČIČ
ob 18.00 — nogomet:
PD VIPAVA - PD DANICA
ob 19.00 — MIREN - ŠMARTNO

Danes bodo na igrišču v «Ronkah» zadnji dve tekmi nogometnega turnirja. Organizatorji so se odločili za italijanski sistem tekmovanja. Današnja tekma med Mirnom in Šmartnom pa je pravi finale, saj bo zmagovalec te tekme tudi prvi na končni lestvici.

Pred mladinskim SP v košarki

V Gorici skupne priprave mladih plavih in azzurrov

Jugoslovanska in italijanska juniorski košarkarski reprezentanci se te dni mudita v Gorici na skupnih pripravah za svetovno mladinsko prvenstvo, ki bo avgusta v Palma de Majorca (Španija). Vodstvi obeh reprezentanc sta se namreč domenili, da bodo imeli v Gorici 10-dnevne priprave, ki jih bodo popestrili z medsebojnimi srečanji v raznih krajih dežele. Tako so prejšnji večer obe ekipi nastopili na srečanju v Červinjanu.

V tej tekmi so se bolje izkazali Jugoslovani. Rajaćićevi varovanci so namreč premagali Italijane (vodi jih Sandro Gamba) z 87:79. Srečanje je potrdilo, da so mladi jugoslovanski košarkarji telesno bolje pripravljeni in boljši tudi v osebni tehniki, kar daje jugoslovanskemu vodstvu precej upanja za svetovno prvenstvo v Španiji. Med «plavimi» sta se najbolje izkazala Perasovič in Kujetičanin.

Sicer bodo v naslednjih dneh odigrali še tri prijateljska srečanja. Brez dvoma velja obema reprezentancama nameniti veliko pozornost, saj gre za bodočnost jugoslovanske in italijanske košarke. Lahko se zgodi, da iz teh vrst bodo zrasli novi Kičanoviči, Dalipagiči, Meneghini, Rive in drugi, ki so ponesli jugoslovansko in italijansko košarko na najvišja mesta. (pr)

Občni zbor FC Primorje

Na Proseku je bil sinoči 18. redni občni zbor FC Primorje, na katerem so podali obračun društvenega delovanja v minuli sezoni, potrdili dosedanji odbor, v katerega so kooptirali nekaj novih članov in izvolili nov nadzorni odbor. O občnem zboru bomo obširneje še poročali.

➲ KANU — Na Finskem se je včeraj začelo svetovno prvenstvo v kanuju in kajaku. V polfinale v K4 1000 m so se že uvrstili Italijani Cirillo, Mauro, dragona, Scarpa in Uberti. Scarpa se je uvrstil tudi v finale K1 1000 m.

➲ TENIS — V finalu mednarodnega teniškega turnirja v Bostonu je Argentinec Jose Luis Clerc s 6:3, 6:2 premagal Areričana Ariasa.

➲ BOKS — Američan Bruce Curry je obdržal naslov svetovnega prvaka v superlahki kategoriji. Premagal je izzivalca, Japonca Hidekaza Akaia s k.o. v 7. krogu.

Pri Sireni končali drugi jadralni tečaj v razredu «optimist»

V nedeljo se je pred sedežem tržaškega pomorskega kluba Sirena v Barkovljah zaključil drugi jadralni tečaj razreda «optimist». Tečaja se je udeležilo 13 otrok in se je odvijal cel teden od 8. do 14. ure. Pred pričetkom jadralnih veščin in praktičnih vaj so udeleženci na tečaju vsak dan kar celo uro pridno telovadili in tekali po barkovljanskih uličicah pod vodstvom vaditelja Pavla Godniča. Tečaj, ki ga je vodil vaditelj Inko Starec, se je zaključil s sklepno regato. Po regati je odbor izročil novokadetom diplome o uspešno opravljenem tečaju razreda «optimist».

V teku je tudi tretji jadralni tečaj, vedno v razredu «optimist», v katerega se je vpisalo 14 otrok.

➲ ATLETIKA — Z znamko 8,33 v daljino je sovjetski atlet Sergej Rodin zabeležil najboljši rezultat na preselekciji v Leningradu za svetovno atletsko prvenstvo v Helsinkih.

Jutri v Bazovici ob 18. uri Zarja-Triestina

V krogih tržaških navijačev vlada veliko zanimanje za jutrišnjo prijateljsko tekmo med Triestino in Zarjo. To je prvi letošnji nastop tržaškega moštva, ki bo letos igralo v drugoligaškem prvenstvu. Kot znano, je Triestina začela s pripravami pred 10 dnevi in je ves ta čas trenirala v Bazovici, kjer bo ostala do 13. avgusta. Kljub vročini so igralci zelo trdo trenirali, saj je jasno, da je potek prvenstva veliko odvisen tudi od temeljite začetne priprave.

Za jutrišnjo tekmo (ob 18. uri) je trener Buffoni napovedal, da bodo stopili na igrišče vsi igralci članskega moštva, ki so se udeležili priprav. Posebne pozornosti pa bodo seveda deležni igralci, ki so letos okrepili tržaško enajsterico in bodo torej imeli prvo priložnost, da pokažejo česa so zmožni.

Tudi gostitelj, domača Zarja, se je za to tekmo dobro pripravila. Za Zarjane ima letošnja tekma, ki je sicer že tradicionalna, nekak praznični značaj glede na to, da kot znano praznuje letos društvo šestdesetletnico ustanovitve. Igralci so že opravili nekaj treningov, da bi ne stopili na igrišče popolnoma nepripravljeni. Barve bazoviške Zarje bodo za to priložnost branili tudi člani drugih amaterskih društev: Marko Kralj, Edvin Kralj in Finessi (Primorec); Škabar (Kras); Candotti in Pipan (Vesna); Gabrielli, Rismondo in Grgič (Gaja); Zulich in Bon (Campanelle) ter Ražem (Zaule).

Požrtvovalni člani bazovskega društva so za to priložnost precej uredili prostor okoli igrišča, kjer se bodo zbrali gledalci, ki bi morali biti zelo številni glede na zanimanje, ki vlada za to tekmo. Glede na pasjo vročino, ki je občutna v teh dneh bo deloval ob igrišču kiosk, ki bo nudil razgretim in žejnim gledalcem prepotrebne osvežujoče pijače. Tudi kar zadeva cen za ogled srečanja je društvo skušalo priti navijačem naproti. Odločili so se za enotno vstopnino 3500 lir, za ženske in otroke pa samo 2000 lir.

I. Pavletič

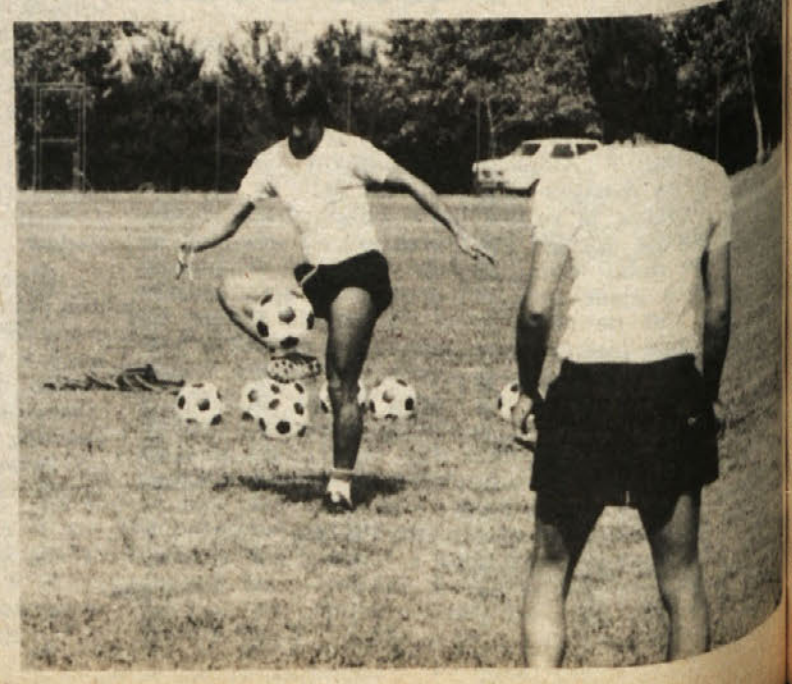

Obračun športne dejavnosti v Beneški Sloveniji

Kljub težavam nekaj spodbudnih uspehov

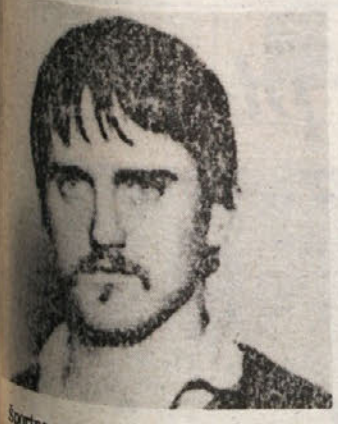

Športna sezona je za nami, torej je čas obračunov. Tudi med Slovenci v videmski pokrajini si telesna kultura polagoma utira pot, posebno pa prejšnja sezona je bila za to podobe važen mejnik za prve skromne in previdne korake. Zatorej je primerno, da ob splošnih športnih ocenah, pridobljenih za sezono 1982/83 «ocenimo» tudi dejavnost v Beneški Sloveniji. S tem namenom smo se povezali s tajnikom Teritorialnega odbora ZS SDI za videmsko pokrajino, Germanom Cendoum, kateri je o minuli sezoni povedal naslednje:

«Če ocenjujemo minulo sezono lahko podčrtamo, da so bili storjeni določeni pozitivni koraki, čeprav se vsi skupaj zavedamo, da bi se dalo doseči več, oziroma, da nismo dosegli vseh ciljev. Za prihodnje nas torej čaka še mnogo trdega in požrtvovalnega dela, posebno organizacijskega značaja. Važno pa je, da smo nekatere programske točke konkretno izpeljali in pri tem tudi nakazali dolgoročne smernice.»

«Tu predvsem mislim,» je nadaljeval Germano Cendou, «na sodelovanje s športniki iz Tolmina, na razne povezave s Slovenci z Goriškega in Tržaškega (pri tem omenim le nogometno prijateljsko srečanje med delavci podjetja Beneco in Primorskega dnevnika), ter na razne športne pobude v sami Benečiji (pohodi itd.) in ne nazadnje na prvi namiznoteniški turnir, ki se je vršil na Matajurju. Vse to je morda skromna paleta izvedenega, toda je vsekakor prvi in pozitiven korak. S tem pa nikakor ne smemo biti še zadovoljni . . .

Pozitivno je tudi dejstvo, da se problematika naše telesne kulture obravnava v naši krovni športni organizaciji ZSŠDI, oziroma, da se nadaljuje uresničevanje, smernic, ki so bile postavljene pred tremi leti. Pozitivna pa je tudi vključitev v to razpravo Odbora za telesno kulturo pri SKGZ.

Posebno poglavje pa je poročanje o telesni kulturi v Beneški Sloveniji, oziroma med Slovenci v videmski pokrajini s strani našega zamejskega tiska: tu mislim na Primorski dnevnik, Novi Matajur in Dom, kar je pravzaprav novost, obenem pa obogatitev, ki se nam bo obrestovala. Po dosedanjih ocenah lahko že trdimo, da je to poročanje pripomoglo k uveljavitvi mnenja, da je med našimi slovenskimi društvi in organizacijami v Benečiji nujno potrebno pričeti tudi s športno dejavnostjo.

Naj v zaključku dodam, da je potrebno na tej osnovi nadaljevati, čaka pa nas še veliko dela . . . Najvažnejše pa je, da bomo znali vse to zanimanje za telesno kulturo v Benečiji na primeren način povezati, konkretno izpeljati v posameznih akcijah, obenem pa to dejavnost spodbujati in negovati, kot vse ostale naše manjšinske dejavnosti.»

Stones se spet uveljavlja

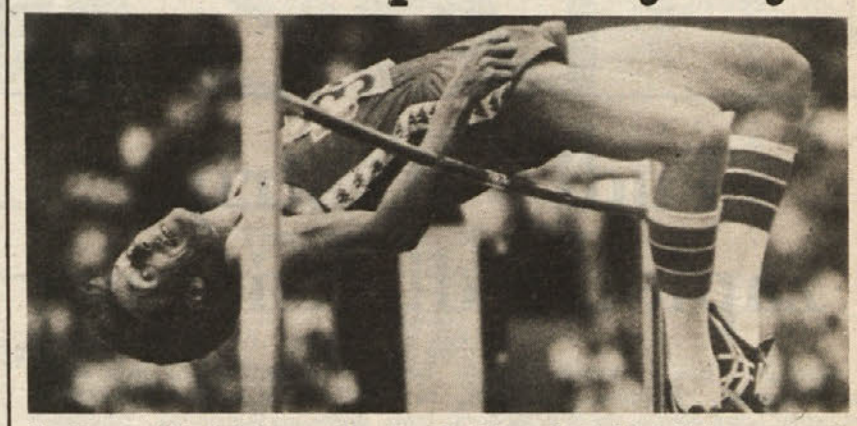

Sloviti ameriški skakalec v višino Dwight Stones, ki je bil dalj časa svetovni rekorder, je na nekem mitingu v ZDA zmagal z 226 cm

Zamejca na kolesarskem maratonu Franja

Kolesarskega maratona Franja, ki ga je ob dnevu vstaje slovenskega naroda priredil ljubljanski kolesarski klub Rog, sta se udeležila tudi zamejca Zdravko Skupek in Milan Škabar. Maraton so poimenovali po bolnici Franji, partizanskemu zatočišču med vojno ranjenih partizanov. Maratona, ki je eden najbolj množičnih v Jugoslaviji, se je udeležilo kar 1425 kolesarjev, ki so morali prevoziti 152 km dolgo pot. Startali so v Tacnu ter kolesarili v skupini skozi Ljubljano in Vrhniko do Drenovega griča, kjer je bil uradni začetek dirke. Vsak po svojih zmogljivostih so nato obiskali še Idrijo, Cerkno, Kladje, Škofjo Loko in Vodice do cilja v Tacnu.

Pester športni spored na prazniku ŠZ Mladost

Danes se bo začel športni praznik, ki ga organizira ŠZ Mladost iz Doberdoba. Na sporedu so prve tekme turnirja v mininogometu, na katerem bodo nastopile ekipe iz raznih vasi doberdobske občine, pa tudi ekipi iz Prvačine in Sel na Krasu iz Slovenije. Ekipe bodo razdeljene v dve kategoriji in sicer v kategoriji naraščajnikov (do 14. leta starosti) in članov (od 15. leta dalje).

Jutri pa se bo ob 16.30 začel troboj v lahki atletiki, ki je namenjen otrokom od 8. do 14. leta starosti. Otroci bodo tekmovali v metu krogle, skoku v višino in v teku na 60 metrov. Tudi troboj je razdeljen na skupine, in sicer: osnovnošolci, srednješolci - dečki in srednješolci - deklice. Prosto vpisovanje se bo začelo pol ure pred začetkom tekmovanj. Organizatorji pričakujejo številčno udeležbo otrok iz vseh vasi na Goriškem.

V nedeljo bo na vrsti pohod na 7- in 14-kilometrski progi. Udeleženci pohoda bodo lahko spoznali vse najzanimivejše točke doberdobskega Krasa.

Nazadnje objavljamo še celoten spored tekem turnirja v mininogometu:

DANES, 29. julija 1983
Jamlje - Dol (naraščajniki) 17.30
Doberdob - Prvačina (odrasli) 18.30
Dol Poljane - Sela na Krasu 19.30
JUTRI, 30. julija 1983
18.30 polfinale 1. skupine (odrasli)
19.30 polfinale 2. skupine (odrasli)
NEDELJA, 31. julija 1983
16.30 Doberdob - Dol (naraščajniki)
17.30 Jamlje - Poljane (naraščajniki)
18.30 FINALE ZA 3. MESTO (odrasli)
19.30 FINALE ZA 1. MESTO (odrasli)
PONEDELJEK, 1. avgusta 1983
17.30 Doberdob - Jamlje (naraščaj.)
18.30 Dol - Poljane (naraščajniki)

Z. F.

POPRAVEK

Pod včerajšnjo sliko ob 60-letnici ustanovitve ŠZ Zarja smo pomotoma napisali, da so prvo uradno tekmo odigrali leta 1926 proti Sv. Ivanu. Kot je pravilno zapisano v krajšem zgodovinskem pregledu društva so zarjani prvo tekmo odigrali proti ekipi Mladinskega društva Obzor od Sv. Jakoba.

Danilo Lokar 7.

Objokane blazine

Barbara je bila kakor omamljena od šumečega dogajanja okoli sebe. Vedela je, da gozd živi, da živi prav tako, kakor živijo ljudje po samotnih kmetijah, ki so razsejane po planoti. Vedela je, da je življenje podrasti, grmovja in cvetlic drugačno, saj se bojuje, neprestano napenja, da pride do svetlobe, kakor življenje visokih hoj in smrek v sončni luči in pod oblaki. Vedela je tudi, da je duša bukve drugačna kakor duša hoje in tise in da jih prav ta duša žene, da se drevesa družijo ali živé samotno, da žive v šir ali v višino. Spominjala se je iz drevesnice. Drugače so pogledale v luč kali, ko so prebole zemljo, ene in druge, drugače so se širile, ko so bile zunaj, ene in druge.

Življenje pa je bilo vsem eno. Iz tal in iz luči so vlekle hrano in moč za raščo, cvele so, se plodile in umirale. Vse pa so se, prej kakor so pomrle, bojevale, bojevale za prostor na zemlji, prostor v zraku, za luč. Bojevale so se, kakor se ona bojuje, in čutila se je popolnoma blizu srebrnemu šumotanju naokoli. Vedela je, da je del vesoljnega gibanja, in bilo ji je že veliko laže.

Iztegnila je roki na obe strani, kakor da se hoče, da se mora dotakniti tega, kar jo obdaja, da se utrdi v zavesti vesoljne povezanosti. In dotaknila se je, oklenila vej silnih hoj na desno in na levo in tako obstala. Stala je tako med apnenčevimi skladi in hojami in se pomirila. Zdelo se ji je, da gre njen tok življenja, ki jo obdaja, skozi njo, in ob tej misli se je čutila na varnem.

Kaj naj se ji pa zgodi? Iz kroga vendarle ne more pasti. In ta vest, pričujočnosti te brezdanje stiske jo je mirila. Trpljenje? Da, tudi trpljenje je. Poniževanje? Tudi. Tudi sramotenje. Pa tudi luč. Pa tudi vesoljna povezanost. Pa tudi trdnost v tej povezavi.

Spustila je veji na desni, na levi, da sta se mogočno zazibali. Zibali sta se, kakor da ji pritrjujeta, in ona je skočila izmed apnenčevih skladov lahka, pomirjena, kakor takrat, ko sta z Urbančetom polnila vreče s črno puhlico v čavenski rebri, da pravita, zamenjata sprijeno prst v drevesnici.

Ni še doživela, zdaj pa je tudi to prišlo do nje: kako se vsa hiša trese in odmeva po klancu škripanje omare in posteljnjaka, kako je pripovedoval sosed, ko je šel mimo. Bližala se je čez mesec dni hiši in pomislila, da zdaj Betko drži po vseh štirih krč in kako steguje Betka roko, da bi se je oprijela. Nje pa ni blizu.

Stopala je hitro. Kakor da je bila samo minuto iz hiše, je prijela deklico za roko. Toda zdaj jo je gledala in mirila drugače kakor pred mesecem dni. Dekličina roka je bila potna. Potne srage je imel otrok tudi po čelu in zrl je v mater boječe, vprašujoče.

«Kje si bila tako dolgo?»

Mati je vprašanje čisto razločno razumela in je otroku z očmi tudi odgovorila:

«Daleč, otrok moj, tako daleč, kakor ti tega ne moreš razumeti, pa čeprav je bilo samo v Trnovskem gozdu. Toda nisem šla zastonj. Tudi zaradi tebe sem šla in zaradi sebe, zaradi naju obeh. In glej, obema nama bo pomagano, pa čeprav bova morali najti vso moč le v samih sebi. Da, prav vso moč. Zakaj nikjer drugje je ni kakor v naju. A našli jo bova, zase sem jo našla in tudi zate jo bom, to vem. Ker, glej, brez moči ne gre, brez moči ne vzdigneš, ne preneseš bremena. In tudi zate jo bom našla v sami sebi, to vem.»

Otroka je zibalo enakomerno, kakor da je lutka. Roke in noge so poskakovale enakomerno, in ker je Barbara zlo igro že poznala, je pogledala na uro.

«Kako dolgo?»

Vedela je približno, kako dolgo, in prav ko je pogledala na uro, je tudi opazila, da so sunki nekoliko slabejši, zategnjeni. Pričelo je pojemati.

«Vidiš,» je rekla sama sebi in strmo gledala v otroka, «moja misel je segla vate, tudi ona je pomagala. Zakaj ona je na pohodu, vem, da prihaja, in prav nanjo se zanesem.»

Potem je spet legla, da se umiri. A zbudila se je sredi noči in koj opazila, da je mokra. Lice je bilo mokro, blazina je bila mokra čez in čez. Oči so bile zasolzene. Ali je v snu jokala? Da, v snu se je solzila in zdaj so blazine mokre. Ali je to mogoče? Mogoče je tudi v snu jokati, če gre bolečina za tabo kakor stekel pes in te ne izpusti iz oči. Tako se plazi bolečina za človekom, tudi v snu ga ne izpusti in potem so blazine objokane.

Toda to niso bile tiste solze kakor v onem večeru v baraki sredi gozda, ko je dihala strašna jugovina iz nizkih oblakov, ki so se jemali in podili od morja in se dotikali vrhov tis in smrek. Ni ji bilo obstanka, na živcih, na možganih je ležalo kakor svinčena plošča in bala se je. Bala se je polmraka ves dan, bala se je pritiska na živce in včasih ji je prišlo, da ne more dihati. Da, strašno je, ko leže mornik na gozdove in šumi v polmraku. Takrat je bilo, da bi umrla.

A kakor hitro je sever razgnal oblake, ki so bili polni strupa, je vedela.

«Kvišku, kvišku! Ven!»

In takrat se je vzdignila še pred tankim zorom na vrh, na Poldanovec in pričakala sončnega vzhoda. In videla je to veliko čudo, kako se je krvava brezdanja obla izmotavala iz gostih megel, jih raztrgala in se vzdignila kvišku. In takrat je vedela, da mora tudi ona razgnati oblake kakor sever, oblake nad gozdovi in raztrgati megle, da se izmota rdeče žareča obla. Vedela je vse to, ker je videla na lastne oči in ker ji je prav razločno govorilo. A razločno ji je prišepetavalo tudi, ko je sestopila in je ves neizmerni gozd naokoli zašumel srebrno. Tudi on je govoril čisto in takrat je vedela, da je v njej sami vstala svetlo goreča obla in da je prav v njej raztrgala megle.

Zato so zdaj njene solze drugačne, kakor so bile tiste v baraki v gozdu. Tiste solze so bile iz premaganega telesa, iz živcev, ki je legel svinec nanje; te solze iz sna sredi noči pa so iz bolečine, ko beži pred zapuščenostjo in ponižanjem, ko išče v sebi moči zase in otroka, ki je bolan. Iztisnjene so iz moči, ki samo sebe išče in samo sebe tudi najde, saj — tu je, tu živi, tu stoji resnično pokonci.

In ko je zvedela po enem mesecu za trdno, da se mož več ne povrne, da je šel na Hrvaško z ono drugo, zavistno, samogoltno psico Velimiro, je vedela, da mora stati pokonci zaradi sebe in zaradi bolne Betke. In — ali naj ne teko solze, ko pribira moči. Naj. Iz boja so in iz moči, ko ji živo še odmevajo v ušesih njene lastne besede, ki so jo tudi prebudile iz sna:

«Jaz pa vem, da ima samo mene rad, samo mene, samo mene! Tudi če je šel z drugo, tudi če ga je druga odpeljala.»

A sosed tega ne ve, ko gre zjutraj po klancu mimo in vidi razmočene blazine in ponjave na oknu na soncu, ko se sušijo. On pomisli samo, kako se je hišica tresla, ko je škripal posteljak in omara in je otroka metalo kakor pod elektriko. On ne ve, da so blazine vlažne od boja in moči, ki je v boju potrebna in se v boju razodeva. In nihče tega ne vidi in ne ve.

KONEC

Naročnina: Mesečna 9.000 lir - celoletna 108.000 lir. - V SFRJ številka 6,00 din, naročnina za zasebnike mesečno 100,00, letno 1000,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 140,00 letno 1400,00 din.
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374
Za SFRJ - Žiro račun 50101-603-45361
ADIT - DZS 61000 Ljubljana
Gradišče 10/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnikih: trgovski 1 m ul (šir. 1 st., viš. 23 mm) 39.000 lir. Finančni in jalni oglasi 2.900 lir za mm višine v širini 1 stol Mali oglasi 550 lir beseda. Ob praznikih: pov 20%. IVA 18%. Osmrtnice, zahvale in sožalj. o formatu. Oglasi iz dežele Furlanije - Julijske k ne se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi, vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.

primorski dnevnik

TRST Ul. Montecchi 6 PP 559
Tel. (040) 794672 (4 linije) - Tlx 460270
GORICA Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481)83382 - 85723
ČEDAD Stretto De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190
Odgovorni urednik **Bogumil Samsa**
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisov založnikov FIEG

Tudi v Avstriji zapleti z dioksinom

DUNAJ — Tudi v Avstriji škandal z dioksinom. Kemično industrijo «Chemie Linz» dolžijo, da je dala «na črno» prepeljati v belgijsko pristanišče Antwerpen večjo količino industrijskih odpadkov, prepojenih z dioksinom, ki bi jih morali uničiti na odprtem morju. Predstavnik tovarne Friedrich Nisslmueller trdi, da je bilo na listinah, ki so spremljale tovor, jasno označeno, da gre za industrijske odpadke, vsebujoče dioksin v razmerju 10 na milijon delov. Po nekaterih belgijskih vesteh pa je tovor vseboval dioksin v tekočem stanju, in to v razmerju 10 miligramov na kg.

Načelnik železniškega okoliša v Linzu Alfred Hoch pa je s svoje strani izjavil, da je industrija «Chemie Linz» pravilno prijavila odpremo dioksina iz Linza v Antwerpen. Na spremnih listinah, je še dejal, je bila vsebina tovora pravilno navedena. Na železniških vagonih pa ni bilo nobenega opozorilnega napisa, ker norme o mednarodnem železniškem prometu takih napisov ne predvidevajo oziroma ne predpisujejo. Tovor je potoval čez avstrijsko - češkoslovaško mejo pri Summerauu, nakar je nadaljeval pot do Ščenina na Poljskem, kjer so ga vkrcali na ladjo, namenjeno v Antwerpen. Po Hochovem mnenju naj bi potem tovor uničili na Atlantiku, kar naj bi opravili na ladji, opremljeni nalašč za taka dela.

Duhovnik «prodajal» delovna mesta

RIM — Brezposelnost je danes eden poglavitnih problemov ne samo v Italiji, temveč v vsem svetu. Ljudje iščejo kakršnokoli delo in to je prišlo kot nalašč dvojici nepridipravov, seveda v Rimu, ki sta revežem obljubljala delovno mesto v zameno za vsote, ki so nihale od 8 do 10 milijonov lir.

Quirino Di Cristofaro, 65-letni duhovnik in Claudio Boni njegov 54-letni pajdaš sta potem ko sta dobila denar ponavadi izročila naivnim «klientom» ponarejen odlok o sprejemu v službo v razne državne in poldržavne ustanove. Njun podel posel je prekinila policija.

Bogat plen

Del orožja, ki ga je ameriška policija zaplenila tolpi prekupčevalcev. G... samo za majhen del plena, saj je tolpa trgovala tudi s tanki, težkim orodjem in helikopterji (Telefoto AP)

Vprašanje, ki ni samo narodnostno

Bruselj tudi flamska prestolnica?

BRUSELJ — Na nedavni proslavi flamskega nacionalnega praznika je predsednik vlade flamske skupnosti Gaston Gen predlagal, da Bruselj proglasijo za — flamsko prestolnico, kar predstavlja novo etapo v borbi v zvezi z belgijsko metropolo, ki traja med Flamci in Valonci že tako dolgo, kolikor je dolga zgodovina Belgije. Gen je ob tej priložnosti dejal Valoncem, da se nimajo kaj jeziti, ker bi se s formalno proglasitvijo Bruslja za flamsko prestolnico samo «materializiralo to, kar že obstaja.» Kajti, kot je obrazložil, Bruselj stoji na flamski zemlji, kar je jasno razvidno tudi iz kulturnega razvoja mesta. Že leta 1973 je bil z ustavno reformo flamski jezik izenačen z valonskim, a sedaj živi v Bruslju 200 tisoč Flamcev in sodi torej prestolnica Belgije med največja flamska mesta.

Vse to ni novo, grožnja Flamcev pa predstavlja novo fazo pritiska, češ da oni nočejo več sedanjega stanja v Bruslju, ki je nekako «zamrznjeno» da bi ne prišlo do narodnostnega spreminjanja. Tako predstavlja frankofonsko prebivalstvo 80 odstotkov vseh prebivalcev Bruslja, ki ima seveda večino v mestu. Ker je država razdeljena na tri dele - flamskega, valonskega in Bruselj, ki je narodnostno mešan, obstaja dejansko razmerje dva proti ena v korist Valoncev, kar Valoncem omogoča, da politično vodijo državo. Flamci pa že grozijo, da v primeru, da Bruselj ne bo proglašen za flamsko prestolnico, izberejo drugo mesto, kar bi pomenilo, da umaknejo svoje funkcionarje, svoje ustanove in predvsem svoj kapital iz Bruslja. To bi bil hud udarec, tudi zato, ker je Bruselj dejansko brez industrije in živi kot birokratsko upravno središče na ramenih industrijskih obratov, ki so raztreseni po državi in v predmestjih Bruslja.

Bruselj tako dejansko živi z vladnimi dotacijami. Mesto počasi izumira in število prebivalstva upada. Flamci in Valonci so ljubosumni vsak na svoje premoženje in v glavno mesto nočejo vlagati več, predvsem iz medsebojnega nezaupanja. In tako se dogaja, da v Belgiji postaja Bruselj, ki ga imamo vsi za veliko prestolnico evropskega pomena, iz dneva v dan bolj periferno mesto, ki ga Belgijci vidijo predvsem kot drag privesek, ki državi sploh ne koristi.

Nepojasnjena tragedija

SAN FRANCISCO — Policija še ni pojasnila vzrokov tragedije, ki se je odigrala včeraj v San Franciscu, kjer je priletni možakar prišel v bolnišnico in se pritožil, da ga boli v prsih. Ko mu je zdravnik ponudil kozarec vode, je mož povlekel iz žepa samokres in zdravnika ubil, lažje ranil pa bolničarja, ki je bil prisoten. Zatem je odšel v tovarno, kjer je bil več let zaposlen in še tam ubil uslužbenca, nakar je orožje obrnil proti sebi in se hudo ranil. Domnevajo, da gre za neuravnovešenca.

Na sliki (telefoto AP): hudo ranjenega neuravnovešenca peljejo v bolnišnico.

Vročina ugodnejša za živali Zima nevarna za tropske vrste

RIM — *Ali živali, posebno divje, trpijo vročino kot mi ljudje? Morda celo bolj, vsaj na videz, toda pravi odgovor nam ga nudi opazovanje 1600 prebivalcev (več kot 300 vrst) zoološkega vrta v Ri...u.*

Nekatere živali se najrajši valjajo po «luži» majhnih bazenov, ki so nalašč zgrajeni za njih, drugi pa premagujejo vročino s popolnim mirovanjem in tišino. To velja posebno za opice in za velike mačke. Druge živali pa, ki jim je dovoljeno sprehajanje ob odprtih vratih (pozimi so za časa nočnega počitka zaprte v svojih kletkah ali ograjah) se sprehajajo. To se dogaja v času, ko huda vročina žene Rimljane na beg iz mesta.

Živali z dolgo in gosto dlako kažejo na svoji koži velike lise. To ni nič nevarnega, saj ne gre za bolezni. Živali se skušajo le znebiti odvečnih dlak, da bi jim koža bolje dihala. Zdi pa se, da naraščanje temperature ne nagaja preveč živalim: jedo, se gibljejo, se igrajo, kričijo in vreščijo posebno v zgodnjih jutranjih urah in popoldne, proti večeru.

Živali, ki najbolj trpijo vročino, preživijo največ časa v velikih kadeh, ki so jih nalašč pripravili zanje. Sem spadajo beli medvedi, nosorogi in povodni konji. Drugi pa izkoriščajo občasno hladne prhe, ki jih nalašč pripravijo čuvaji.

Navsezadnje pa so se živali, ki prihajajo iz podnebij, ki so hladnejša od naših, že vsaj nekoliko privadile na naše in tudi njihov organizem je že prilagojen novim razmeram. Nekatere so namreč že dolgo časa v ujetništvu, ali pa so celo rojene tu.

Zanimivo pa je, da nikoli ne pokličejo veterinarja na pomoč zaradi sončarice. V glavnem mora nuditi svojo pomoč pri porodih. Prav v t... dneh pričakujejo, da bo povrgla s... bra Chapmanove vrste.

Zaradi letnega časa so v vrtu s... menili tudi prehrano. V teh p... dneh živali jedo manj ter so zato ... hovi obroki manj izdatni ter vsebu... jejo manj maščob. Izjema so le bo... medvedi, ki prav v teh mesecih s... bijo za rezervo tolšče v svojih te... sih, da bi potem brez skrbi prest... zimo.

Sodeč po vsemu je zima bolj n... varna za živali, posebne za tiste, ... prihajajo iz vročih dežel tropskeg... pasu. Nevarna pa je tudi pomlad, ... ker se prav tedaj živali najbolj raz... množujejo.

Danes se v živalskih vrtovih dr... načela, da se sprejemajo samo vrs... ki se lahko prilagajajo krajevni kl... mi: torej manj živalskih vrst in p... večanje števila njihovih članov.

N. V. Gogolj: *Taras Buljba* (15.)

riše: Željko Lordanić